

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: B4131 Zemědělství

Studijní obor: Agropodnikání

Katedra: Katedra krajinného managementu

Vedoucí katedry: prof. Ing. Tomáš Kvítek, CSc.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Zhodnocení ekonomických nástrojů v ochraně přírody se zaměřením na systém náhrady škod způsobených zvláště chráněnými živočichy (na příkladu CHKO Třeboňsko)

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jan Těšitel, CSc.

Autor: Blanka Klímová

České Budějovice, duben 2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Blanka KLÍMOVÁ**
Osobní číslo: **Z09181**
Studijní program: **B4131 Zemědělství**
Studijní obor: **Agropodnikání**
Název tématu: **Zhodnocení ekonomických nástrojů v ochraně přírody se zaměřením na systém náhrady škod způsobených zvláště chráněnými živočichy (na příkladu CHKO Třeboňsko.**
Zadávací katedra: **Katedra krajinného managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Ochrana přírody a krajiny je v České republice realizována kombinací legislativních opatření a vhodných ekonomických nástrojů s aktivní podporou státu. Ekonomických nástrojů podporující ochranu přírody existuje v České republice celá řada, tato bakalářská práce se však soustředí především na systém náhrad škod způsobených zvláště chráněnými živočichy.
Cíl práce:

Práce bude součástí projektu "Chráněné oblasti - společenská dohoda o ochraně přírody" GAČR (P404/11/0354). Jejím cílem bude zhodnotit fungování systému poskytování náhrad za škody způsobené zvláště chráněnými živočichy na území CHKO Třeboňsko v období 2005 - 2011.

Hodnocení bude prováděno především z následujících hledisek:

- Množství poskytovaných náhrad škod v jednotlivých letech.
- Využitelnosti tohoto nástroje k propagaci ochrany přírody.

Metodika:

Základní metodou pro získávání podkladových materiálů a informací bude obsahová analýza dokumentů vztahujících se k poskytování náhrad škod (zákony, vyhlášky, metodiky, ?). Ta bude kombinována s analýzou empirických informací získaných od pracovníků Odboru životního prostředí Krajského úřadu, Správy CHKO Třeboňsko a případně od vybraných příjemců kompenzace.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **35 - 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- Kolektiv (2008): **Základy ekonomiky životního prostředí**, VŠE Praha, Praha ISBN 978-80-245-1461-1
- Kolektiv autorů: **Program péče pro vydru říční (Lutra lutra) v České republice v letech 2009 - 2018**
- Kučerová, M., Roche, K (1999): **Ochrana vydry v Chráněné krajinné oblasti a biosférické rezervaci Třeboňsko**
- Láznička, V. (2005): **Ochrana přírody a krajiny**, ISBN 80-7157-886-X
- Metodické listy č. 21.1 z roku 2010 Agentury ochrany přírody a krajiny ČR - Uplatňování zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy
- Miko, L. a kol. (2005): **Zákon o ochraně přírody a krajiny s komentářem**, ISBN 80-7179-904-1
- Moravec, J. (2006): **Výdajové programy v politice přírody a krajiny**, ISBN 80 - 86684-44-X
- Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů
- Internetové zdroje:
<http://www.ochranaprirody.cz>
<http://www.trebonsko.ochranaprirody.cz>

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jan Těšitel, CSc.**
Katedra krajinného managementu

Datum zadání bakalářské práce: **14. března 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2012**

prof. Ing. Milošlav Šoch, CSc.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentůvská 13 ©
370 05 České Budějovice

prof. Ing. Tomáš Krátek, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 14. března 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zemědělskou fakultou JU) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Hluboké u Borovan 11. dubna 2012

.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Janu Těšitelovi, CSc. za metodickou pomoc, poskytnuté rady a cenné připomínky při vypracování této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat pracovníkům Správy chráněné krajinné oblasti Třeboňsko panu RNDr. Miroslavu Hátlemu a RNDr. Janu Ševčíkovi a pracovníci Krajského úřadu Jihočeského kraje Ing. Dagmar Synkové za poskytnuté informace a materiály.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá zhodnocením systému poskytování náhrad škod způsobených zvláště chráněnými živočichy v období 2000 - 2011 se zaměřením na území Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko. Náhrady škod jsou jedním z důležitých ekonomických nástrojů v ochraně přírody a krajiny, kterým je zajišťována především druhová ochrana zvláště chráněných živočichů. Postup uplatňování a poskytování těchto škod je zakotven v zákoně č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy. Práce analyzuje vývoj poskytnutých náhrad škod v jednotlivých letech a zhodnocení účinnosti, využitelnosti a funkčnosti tohoto nástroje v ochraně přírody a krajiny na území Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko. Dále také hodnotí informovanost o možnosti využití náhrad škod prostřednictvím www stránek dotčených orgánů ochrany přírody a krajiny.

Klíčová slova

ochrana přírody a krajiny; náhrady škod; zvláště chránění živočiši; CHKO Třeboňsko

Abstract

The given Bachelor Thesis deals with the assessment regarding the system of awarding compensatory damages caused by specially protected animal species in the period between 2000 and 2011 within the territory of the Protected Landscape Area of Třeboňsko. Compensatory damages thus represent one of the most important economic instruments in the general scheme of the nature and landscape protection to which the protection of specially protected animal species is being provided. The procedure of application and awarding of the given compensatory damages has been stipulated in the Act No. 115/2000 Coll. on compensation for damages caused by selected specially protected animal species. The work also analyses both development of provided compensatory damages in the aforesaid years and efficiency evaluation and utility of this instrument in the nature and landscape protection within the territory of the Protected Landscape Area of Třeboňsko. Furthermore, the topic evaluates awareness regarding the possibility of using compensatory damages through the website authorities of the nature and landscape protection.

Keywords

nature and landscape protection; damage compensation; specially protected animal species; Třeboňsko PLA

Obsah

1. ÚVOD	8
2. CÍL PRÁCE	9
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE	10
3.1 Ochrana přírody a krajiny	10
3.1.1 Územní ochrana	10
3.1.2 Druhová ochrana	11
3.2 Nástroje ochrany přírody a krajiny	11
3.2.1 Ekonomické nástroje v ochraně přírody a krajiny	12
3.3 Zvláště chránění živočichové.....	15
3.4 Zákon o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy	15
3.5 Systém uplatnění nároku na náhradu škody dle zákona č. 115/2000 Sb.....	16
3.6 Náležitosti žádosti o poskytnutí náhrady škod.....	18
3.7 Charakteristika území Třeboňska.....	19
3.8 Druhy zvláště chráněných živočichů dle zákona č. 115/2000 Sb. vyskytující se na území CHKO Třeboňsko	19
3.8.1 Vydra říční	20
3.8.2 Kormorán velký	20
3.8.3 Los evropský.....	21
3.8.4 Bobr evropský.....	21
3.9 Role Správy CHKO Třeboňsko ve věci náhrady škod.....	21
3.10 Informovanost o možnosti využití náhrad škod na území CHKO Třeboňsko	22
3.11 Funkčnost tohoto nástroje v ochraně přírody na území CHKO Třeboňsko	22
4. METODIKA	24
5. VÝSLEDKY A DISKUSE	25
5.1 Množství poskytnutých náhrad škod na území ČR a Jihočeského kraje.....	25
5.2 Množství poskytnutých náhrad škod na území CHKO Třeboňsko.....	28
5.3 Zhodnocení více než deseti let účinnosti zákona č. 115/2000 Sb. na území CHKO Třeboňsko	32
5.4 Zhodnocení informovanosti o možnosti využití náhrad škod na území CHKO Třeboňsko	33
5.5 Zhodnocení využitelnosti a funkčnosti tohoto nástroje v ochraně přírody na území CHKO Třeboňsko	34
6. ZÁVĚR	35
7. POUŽITÁ LITERATURA.....	36
8. PŘÍLOHY	39

1. ÚVOD

Příroda a krajina České republiky jsou naším národním bohatstvím, a aby i nadále zůstaly zachovány pro příští generace, je naší povinností jejich ochrana. Zároveň je potřeba zvyšovat znalosti občanů o hodnotě krajiny a její úloze a tím udržovat ekologickou stabilitu krajiny. Bohužel dlouhodobým působením lidské činnosti stále ubývá, nebo dokonce zcela mizí, větší počet rostlin a živočichů, kteří mají v přírodě nezastupitelnou roli. Abychom zabezpečili jejich účinnou ochranu před nepříznivými vlivy, je potřeba ji specifikovat v příslušných legislativních předpisech. Nejdůležitější legislativní normou České republiky je v tomto kontextu zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Cílem ochrany přírody a krajiny je udržet její estetickou, kulturní a historickou hodnotu. Při uplatňování cílů ochrany přírody nabývají stále většího významu ekonomické nástroje. Stát ochranu přírody a krajiny aktivně podporuje především grantovou a dotační politikou financovanou z evropských i vlastních zdrojů. Systém poskytování finančních prostředků v ochraně přírody a krajiny je značně rozsáhlý a jeden z užívaných ekonomických nástrojů je kompenzace škod způsobených volně žijícími živočichy, kteří podléhají dle zákona zvláštní ochraně, z důvodu jejich ohrožení v přírodě. Postup uplatňování těchto škod je zakotven v zákoně č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy. Cílem této bakalářské práce je zaměřením se na systém poskytování těchto náhrad škod.

Také územní ochrana v chráněných krajinných oblastech má v České republice dlouholetou tradici a je považována za nejdůležitější nástroj v péči o přírodu a krajinu. Jejím cílem je zachovávat a chránit nejhodnotnější části přírody. Mezi významné chráněné krajinné oblasti v Jihočeském kraji patří Chráněná krajinná oblast Třeboňsko.

2. CÍL PRÁCE

Cílem této práce bylo zhodnotit fungování systému poskytování náhrad škod způsobených zvláště chráněnými živočichy v období 2000 až 2011, jako jednoho z ekonomických nástrojů ochrany přírody, se zaměřením na území Chráněné krajinné oblasti (dále jen CHKO) Třeboňsko. Hodnocení bylo prováděno především dle těchto hledisek:

- Množství poskytovaných náhrad škod v jednotlivých letech.
- Zhodnocení více než deseti let účinnosti zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy
- Informovanost o možnosti využití náhrad škod na území CHKO Třeboňsko.
- Využitelnost a funkčnost tohoto nástroje v ochraně přírody na území CHKO Třeboňsko.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Ochrana přírody a krajiny

Česká republika (dále jen ČR) patří mezi země s nejdelší tradicí ochrany přírody na světě. V průběhu desetiletí se pohled lidí na poslání a roli ochrany přírody vyvíjel a měnil. Ochrana přírody se postupně zcela pragmaticky rozčlenila do několika úzce souvisejících a navzájem se prolínajících oblastí, mezi nimiž je veřejností snad nejvíce vnímána ochrana přírodně či krajinářsky hodnotných území, která se v praktickém životě objevuje ve formě zvláště chráněných území, a ochrana rostlin a živočichů (*Miko a kol., 2003*).

Právní uspořádání ochrany přírody a krajiny je součástí celkového legislativního uspořádání ochrany životního prostředí v ČR. Mezi nejdůležitější normy patří zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen zákon 114) (*Kolektiv autorů, 2008*).

Ochrana přírody a krajiny se zajišťuje zejména obecnou ochranou a zvláštní ochranou. Zákon 114 rozlišuje:

- obecnou ochranu území - ochrana volné krajiny především významných krajinářských prvků a rázů a vytváření území jako systému ekologické stability;
- zvláštní ochranu území - zejména vymezení zvláště chráněných území a jejich zvýšená ochrana;
- obecnou ochranu druhů - ochrana všech volně žijících živočichů a rostlin, kteří jsou chráněni před ničením, poškozováním, sběrem či odchycem, včetně ochrany jejich přirozených stanovišť;
- zvláštní ochranu druhů - ochrana vzácných, významných či ohrožených druhů rostlin a živočichů, na které se vztahuje přísnější režim ochrany.

3.1.1 Územní ochrana

V obecné ochraně jde o ochranu tzv. volné krajiny. Ochrana krajiny nespočívá jen v konzervaci, tedy ve snaze o zachování cenných území, ale i v opatřeních ke zlepšení stavu. Zákon 114 je zaměřen nikoliv izolovaně na jednotlivé části přírody, ale na ochranu celého ekosystému (*Borovičková a Havelková, 2005*).

Základním projevem zvláštní územní ochrany je vyhlášení zvláště chráněného území (*Kolektiv autorů, 2008*). Zákon 114 vymezuje šest kategorií zvláště chráněných území. Jsou jimi: národní parky (dále jen NP), CHKO, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. Cílem územní ochrany bývá nejčastěji udržení nebo zlepšení dochovaného stavu území nebo ponechání území, či jeho části, samovolnému vývoji (http://www.mzp.cz/cz/priroda_krajina). Často v praxi používaným rozdělením zvláště chráněných území je dělení na tzv. velkoplošná (NP a CHKO) a maloplošná (přírodní rezervace a památky). Toto dělení nevyplývá ze zákona, ale vychází ze skutečnosti, že NP a CHKO zaujímají obvykle podstatně větší rozlohu území než

rezervace a památky. Velkoplošná zvláště chráněná území se často překrývají s rezervacemi a památkami, čímž nastává zdvojení režimu ochrany na daném území (Miko a kol., 2005). Celkově tvoří zvláště chráněná území 15,85 % (12 498 km²) rozlohy ČR (Miko a Hošek, 2009). V ČR máme 4 NP, 25 CHKO a stovky maloplošných chráněných území (Kolektiv autorů, 2008).

Za CHKO lze vyhlásit rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení (zákon č. 114/1992 Sb.). CHKO jsou jedinou kategorií zvláště chráněných území, kde předmětem ochrany je také krajinný ráz daného území. Již při navrhování CHKO se hodnotí, zda se jedná o území, ve kterém vůbec lze efektivně prosazovat zásady využívání podřízeného zachování nebo zlepšení přírodního stavu území a zachovávat nebo vytvářet optimální ekologické funkce ekosystémů. CHKO tvoří plošně nejrozsáhlejší kategorii zvláště chráněných území v rámci ČR, protože pokrývají cca 13 % její rozlohy (Miko a kol., 2005).

3.1.2 Druhá ochrana

Při formulaci ochranných podmínek v obecné ochraně druhů rostlin a živočichů zákon vychází z potřeby ochrany jednotlivých druhů a stanoví, že všechny druhy rostlin a živočichů jsou chráněny před zničením, poškozováním a dalšími činnostmi, které by mohly vést k ohrožení těchto druhů na bytí. Zásadní je přitom zachovat alespoň nezbytný minimální počet jedinců schopných reprodukce, s cílem udržet její genetickou variabilitu. Pro přežití populace je kromě toho důležitá i minimální velikost území nezbytná pro udržení životaschopné populace, která vychází z ekologických nároků jedinců jednotlivých druhů (Miko a kol., 2005).

Zvláštní ochranu vybraných, vzácných nebo vědecky a kulturně významných druhů rostlin a živočichů legislativně zajišťuje zákon 114 společně s navazujícími prováděcími předpisy. Podle míry ohrožení jsou stanoveny tři kategorie ochrany zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, jejichž výčet je uveden v přílohách prováděcí vyhlášky č. 395/1992 Sb. Pro druhy ohrožené vyhynutím jsou pak realizovány záchranné programy jako komplexní soubory opatření odstraňující nebo zmírňující známé ohrožující faktory a zlepšující podmínky pro vývoj těchto druhů (http://www.mzp.cz/cz/priroda_krajina).

3.2 Nástroje ochrany přírody a krajiny

Nástroje ochrany životního prostředí, a tím současně i ochrany přírody a krajiny, jsou specifikovány ve Státní politice životního prostředí ČR, která je schválena usnesením vlády ČR (Ministerstvo životního prostředí, 2004). Jedná se zejména o:

- **právní nástroje** – legislativa zaměřená na ochranu životního prostředí;
- **ekonomické nástroje** – např. daně, poplatky a poskytované podpory z domácích i zahraničních zdrojů;

- informační nástroje – veřejné knihovnické a informační služby, www stránky, specializované databáze, vydávání letáků a brožur, pořádání seminářů a konferencí;
- environmentální vzdělávání, výchova a osvěta – zvyšování veřejného podvědomí o záležitostech životního prostředí převážně u dětí a mládeže například prostřednictvím výuky;
- výzkum a vývoj – např. monitorování změn kvality životního prostředí, vytváření nových technologií;
- ostatní nástroje – např. územní plány, výroba ekologicky šetrných výrobků, uzavírání mezinárodních smluv.

Ochrana přírody je uskutečnitelná pouze v promyšlené kombinaci především legislativních, ekonomických a výzkumných nástrojů.

3.2.1 Ekonomické nástroje v ochraně přírody a krajiny

Ekonomické nástroje jsou velmi důležitým nástrojem v ochraně přírody a krajiny. Díky nim lze motivovat k péči o přírodu nebo nahrazovat vzniklou újmu způsobenou omezením z důvodu ochrany přírody (*Ministerstvo životního prostředí, 2009*). Ekonomické nástroje jsou do budoucna nejvhodnější prostředky environmentální politiky (*Mezřický, 2005*).

V následujícím výčtu jsou uvedeny hlavní oblasti, které vyžadují v důsledku jejich ochrany nutné financování ze zdrojů státního rozpočtu (*Dobrovský a kol., 2009*).

- škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy - vypláceny ze státního rozpočtu Ministerstva financí (dále jen MF) ČR;
- újmny za ztížení zemědělského a lesního hospodaření - z rozpočtu Ministerstva životního prostředí (dále jen MŽP) ČR;
- zajišťování zemědělského a lesnického hospodaření - formou plošných dotací zejména z Programu rozvoje venkova a další programů v gesci Ministerstva zemědělství (dále jen MZe) ČR;
- zajištění podkladů pro vyhlášení chráněných území, pořizování plánů péče, značení chráněných území apod. - financováno především z národních programů MŽP ČR;
- naplňování opatření z plánů péče o zvláště chráněná území - financovaných především z národních programů MŽP ČR;
- realizaci finančně náročných opatření v krajině - financovaných především z evropských programů v gesci MŽP ČR;
- realizaci finančně náročných opatření ve zvláště chráněných územích - financovaných především z evropských a národních programů v gesci MŽP ČR;
- zajištění péče o zraněné živočichy - financováno především z evropských a národních programů v gesci MŽP ČR;

- realizaci záchranných programů ohrožených druhů - financovaných především z národních programů MŽP ČR a z rozpočtu krajů;
- sledování stavu biotopů a druhů - financované převážně z rozpočtu MŽP ČR;
- výkupy pozemků v nejcenějšších částech přírody - financovaných z rozpočtu Státního fondu životního prostředí.

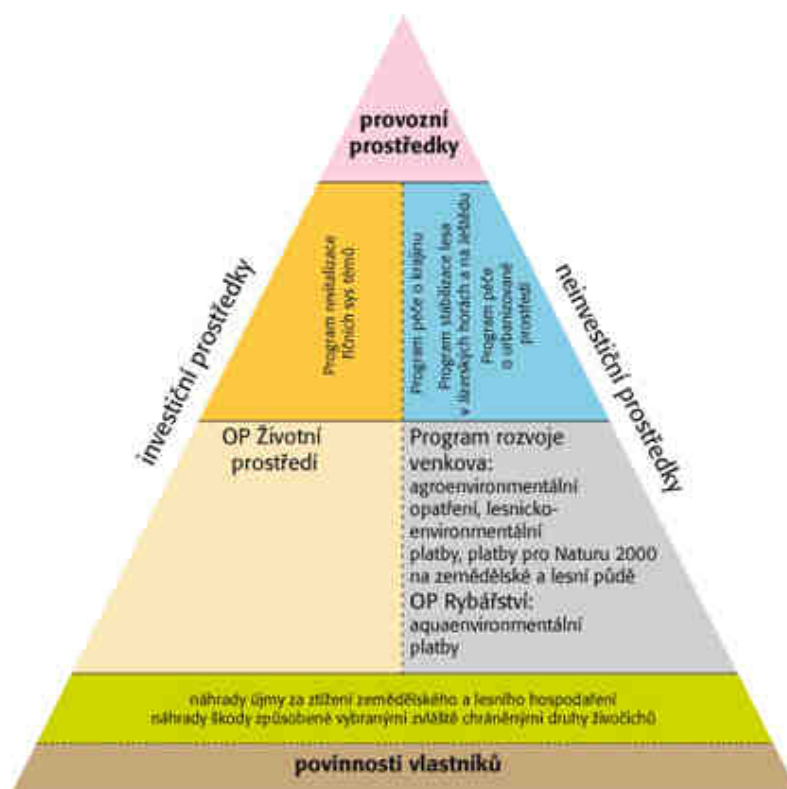
Ekonomické nástroje v ochraně přírody a krajiny mají finančně stimulovat určité chování, které je považováno za celospolečensky žádoucí. Ekonomické nástroje mohou stimulovat negativně, tj. aby občan či podnik omezili nějakou činnost. Na druhé straně, ekonomické nástroje mohou motivovat i pozitivně, tj. aby občan či organizace něco činili (*Moravec, 2006*).

Mezi ekonomickými nástroji pozitivní stimulace, využívanými k naplňování cílů ochrany přírody a krajiny, zatím převládají dotační programy. Vstup ČR do Evropské unie (dále jen EU) umožnil čerpání finančních prostředků z evropských fondů. Při přípravě operačních programů na národní úrovni se podařilo integrovat většinu opatření k naplňování cílů ochrany přírody a krajiny. Tato skutečnost vyvolala potřebu úpravy národních dotačních programů v gesci MŽP ČR. Zachování programů pro ochranu přírody a krajiny na národní úrovni v omezeném rozsahu se i přesto ukázalo jako nezbytné. Mezi hlavní důvody patří nutná realizace malých akcí v řádu desítek až stovek tisíc korun, potřeba flexibilního přístupu k péči o přírodně cenné lokality a zajištění finančních prostředků pro orgány ochrany přírody k naplňování povinností vyplývajících ze zákona 114, které nelze zajistit z programů EU (*Dobrovský a kol., 2009*).

V souvislosti s ochranou přírody a krajiny jsou dotace svým finančním objemem velmi významné, ale vedle skupiny dotací, existuje v ČR také skupina finančních kompenzací. Finanční kompenzace se užívají, pokud je veřejnou správou pocíťováno, že určité břemeno v souvislosti s deklarováním veřejným zájmem by bylo příliš velké či nespravedlivé, aby bylo neseno určitou skupinou jednotlivců (např. chovateli hospodářských zvířat). Týká se to např. některých zákonem chráněných druhů predátorů, v jejichž životním teritoriu jsou hospodářské chovy (*Kolektiv autorů, 2008*).

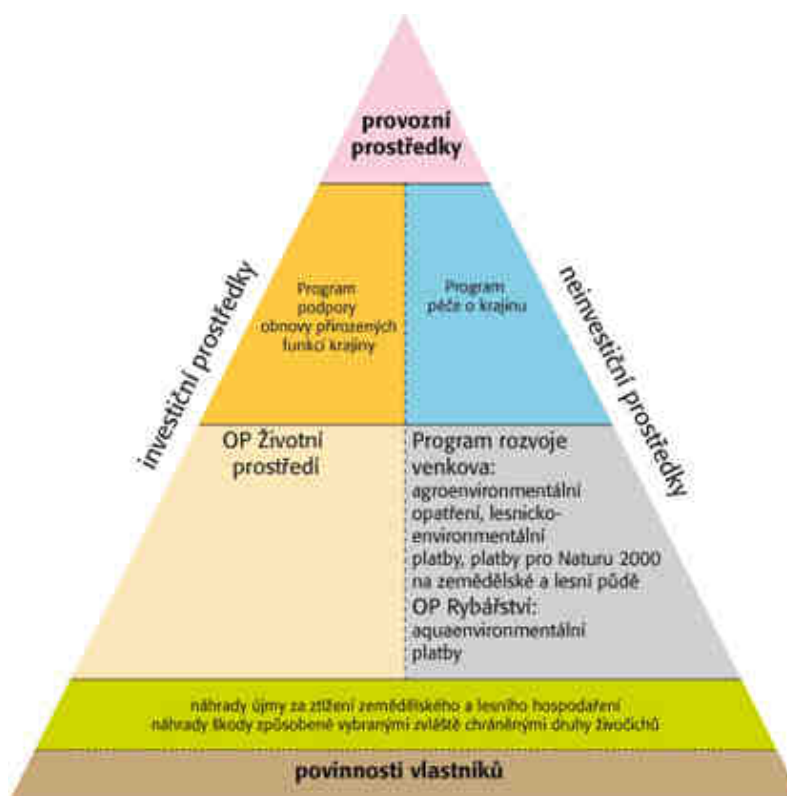
V následujících grafech 1 a 2 je znázorněn vývoj nastaveného financování ochrany přírody a krajiny v důsledku vstupu ČR do EU. Díky využívaným programům EU mohly být změněny národní dotační programy, které tak lépe doplňují potřebu financování v oblasti ochrany přírody a krajiny. Základem pilíře jsou v obou případech povinnosti vlastníků a náhrada újmy a škod, které jsou důležitým prvkem celého financování ochrany přírody a krajiny.

Graf 1: Struktura financování ochrany přírody a krajiny v roce 2009

zdroj: (Dobrovský a kol., 2009)

Graf 2: Optimalizace nastavení financování ochrany přírody a krajiny do roku 2013 (po dobu existence Operačního programu Životního prostředí)

zdroj: (Dobrovský a kol., 2009)

V této práci jsem se zaměřila na jeden z ekonomických nástrojů ochrany přírody a krajiny - poskytování náhrad škod způsobených zákonem stanovenými zvláště chráněnými živočichy.

3.3 Zvláště chránění živočichové

Za zvláště chráněné živočichy lze vyhlásit druhy živočichů, které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné. Pro zařazení druhu živočichů do režimu zvláštní ochrany je rozhodující stupeň jejich ohrožení, jak na území ČR, tak v mezinárodním kontextu (*Miko a kol., 2005*).

Dle stupně jejich ohrožení se zvláště chránění živočichové člení na:

- kriticky ohrožené,
- silně ohrožené,
- ohrožené.

Kategorie zařazení jsou uvedeny v příloze č. II a č. III vyhlášky č. 395/1992 Sb.

Zvláště chránění živočichové jsou chráněni ve všech svých vývojových stádiích. Chráněna jsou jimi užívaná přirozená i umělá sídla a jejich biotop. Je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat, rušit, zraňovat nebo usmrcovat (*Láznička, 2005*).

K zajištění nezhoršení stavu zvláště chráněných živočichů jsou dle *Poledníka a kol. (2008)* potřebné tyto okruhy opatření:

- osvěta cílových skupin k zlepšení jejich vztahu k chráněnému druhu;
- výzkum zaměřený na nové poznatky z biologie a ekologie druhu;
- ekonomické nástroje a informování o nich – zavedení zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, v platném znění (dále jen zákon 115).

3.4 Zákon o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy

Zákon 115 představuje nástroj v oblasti druhové ochrany. Z hlediska této ochrany je poskytována náhrada škod způsobená vybranými druhy volně žijících živočichů (*Ministerstvo životního prostředí, 2009*). Jedná se o významný právní předpis, kde se definuje zodpovědnost státu za škody způsobené některými chráněnými živočichy. Zákon stanovuje podmínky, rozsah a způsob poskytování náhrady škody státem. Zákon byl přijat v dubnu roku 2000 a jeho hlavním cílem je mírnit konflikt mezi zájmy ochrany přírody a vlastníky domestikovaných zvířat, rybníků, zemědělských či lesnických pozemků apod. (*Tomášková, 2009*).

Vybranými živočichy podle zákona 115 jsou:

- bobr evropský (*Castor fiber L.*),
- vydra říční (*Lutra lutra L.*),
- kormorán velký (*Phalacrocorax carbo L.*),
- los evropský (*Alces alces L.*),
- medvěd hnědý (*Ursus arctos L.*),
- rys ostrovid (*Lynx lynx L.*),
- vlk obecný (*Canis lupus L.*).

3.5 Systém uplatnění nároku na náhradu škody dle zákona č. 115/2000 Sb.

Při splnění podmínek uvedených v zákoně 115 lze hradit škodu prokazatelně způsobenou na území ČR vybraným živočichem na:

- životě a zdraví fyzické osoby;
- vymezených domestikovaných zvířatech – skot, prasata, ovce, kozy, hrabavá a vodní drůbež, koně, osli a jejich kříženci, králíci a kožešinová zvířata;
- psech sloužících k hlídání vybraných domestikovaných zvířat;
- rybách – škoda se hradí na rybách, pokud byla způsobena kormoránem velkým a nebo vydrou říční;
- včelstvech a včelařském zařízení;
- nesklizených polních plodinách – náhrada se neposkytne, pokud nebyly sklizeny v agrotechnických lhůtách obvyklých pro dané území (pokud ale polní plodiny nebyly sklizeny v agrotechnické lhůtě z důvodů hodných zřetele, např. z důvodu ochrany přírody, náhrada škody se poskytne);
- trvalých porostech;
- uzavřených objektech a movitých věcech v uzavřených objektech – lze poskytnout i v případě, že škodu způsobila vymezená domestikovaná zvířata v důsledku napadení výše uvedeným zvláště chráněným živočichem.

Poškozený hlásí vzniklou škodu dle zákona 115 do 48 hodin od jejího zjištění místně příslušnému orgánu ochrany přírody, a to podle místa, kde ke škodě došlo (na území CHKO a NP jsou to správy CHKO či NP, ve volné krajině jsou to obecní úřady obcí s rozšířenou působností). Orgán ochrany přírody po ohlášení provádí neprodleně místní šetření, sepíše protokol a zajistí důkazy. Podklady předá místně příslušnému úřadu, kterým je podle místa vzniku škody příslušný krajský úřad (dále jen KÚ) či Magistrát hlavního města Prahy (tyto úřady jsou od roku 2003 pověřeny za vyřizování žádostí o náhradu škod). Poškozený zároveň předloží v termínech daných zákonem žádost o poskytnutí náhrady škody místně příslušnému úřadu se všemi potřebnými podklady, které definuje příloha zákona 115 (*Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010*).

K zákonu byla vydána vyhláška č. 360/2000 Sb., která upřesňuje stanovení ceny při výpočtu výše náhrady škod. K prokázání výše škody lze použít odborné, popř. znalecké posudky, v případě škody na rybách způsobené vydrou říční nebo kormoránem velkým je podle zákona zajištění těchto posudků povinností poškozeného vždy. Prokazování výše škody u těchto dvou druhů je obtížně uchopitelné, neboť škodu je možné zjistit pouze nepřímo na základě přítomnosti těchto druhů v lokalitě bez hmatatelného důkazu o vzniku a výši škody (Tomášková, 2009). Pokud je požadována náhrada škody způsobená vydrou říční, je důležité prokázat, že se v době a na místě vzniku škody vydra říční prokazatelně zdržovala. V případě kormorána velkého jde o prosté sčítání jedinců přítomných na lokalitě za stanovených podmínek. Toto zjištění musí vyplývat z posudku a také z místního šetření orgánu ochrany přírody, kdy by měl tento orgán na předmětné lokalitě nalézt pobytové znaky (trus, část nezkonsumované potravy apod.) (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010).

Stávající praxe prokazování náhrad je odlišná v rámci různých zpracovatelů posudků. Z tohoto důvodu Agentura ochrany přírody a krajiny (dále jen AOPK) ČR ve spolupráci s odborníky, zpracovateli posudků a pracovníky KÚ připravila metodiky, které stanovují jednotný způsob výpočtu náhrady škod (Tomášková, 2009). Tyto metodiky jsou k dispozici na www stránkách AOPK ČR (<http://www.ochranaprirody.cz>) v sekci Druhová ochrana. Na základě shromážděných připomínek jsou metodiky agenturou průběžně aktualizovány. Dle informace pracovníka KÚ Jihočeského kraje tyto metodiky využívá většina KÚ při poskytování náhrad škod. Bohužel jsou právně nezávazné, i když se už delší dobu uvažuje o jejich využití při novele prováděcí vyhlášky k zákonu 115.

Povinnost zpracování znaleckých posudků je finanční zátěž pro poškozené. U malých škod je cena posudku někdy vyšší než požadovaná náhrada škody. Nicméně tyto posudky jsou z vyplývající praxe i dle zákona potřebné. Zákon 115 nestanoví požadovanou odbornou kvalifikaci zpracovatele posudku, ale z logiky věci vyplývá, že zpracovatel by se měl dobře orientovat v biologii daného škodného druhu, v ekologii rybožravých predátorů, měl by mít praktické zkušenosti v oboru a také ve fungování rybářského hospodaření. Je vhodné, aby žadatel oznámil úmysl požadovat náhradu škody zpracovateli odborného posudku popř. znalci a příslušnému úřadu již na začátku škodného období. Dále pak aby příslušnému úřadu předložil seznam rybníků, u nichž se vzhledem k velikosti jejich obsádky předpokládá ve škodném období vznik škody (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010).

Náhrada škody způsobená vydrou říční a kormoránem velkým se poskytuje vždy za ryby chovaných k hospodářským účelům v rybnících. Na sádkách, rybích líhních a odchovných, klecových chovech a pstružích farmách se náhrada škody poskytne jen tehdy, pokud byly v době vzniku škody oploceny a na případném přítoku a odtoku vody opatřeny mřížkami bránícími vniknutí vydry říční. Nelze však hradit škodu vzniklou na vodních tocích, protože ryby volně žijící v tocích jsou podle zákona "věc ničí" a nelze na ně tedy uplatnit vlastnické právo (Pacovská a kol., 2010). Dále se náhrada škod na rybách vztahuje pouze na primární škody, tj. způsobené přímou konzumací ryb. Sekundární škody vzniklé v důsledku poranění ryb kormoránem velkým nelze vzhledem k velké variabilitě ve velikosti rybníků, hustotě obsádek a počtu lovcích kormoránů velkých dobře paušalizovat pomocí

koeficientu. Z tohoto důvodu je nárok na proplácení druhotných škod možné uplatnit pouze v případě, že žadatel předloží náležitě zdokumentované a kvantifikované množství ryb uhynulých nebo poškozených zjevně v důsledku napadení kormoránem velkým (*Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010*).

3.6 Náležitosti žádosti o poskytnutí náhrady škod

Žádost o poskytnutí náhrady škod dle zákona 115 obsahuje:

- jméno, příjmení, rodné číslo a trvalý pobyt žadatele, je-li jím fyzická osoba;
- název, sídlo a identifikační číslo žadatele, je-li jím právnická osoba;
- popis příčin vzniku škody a uvedení rozsahu škody;
- označení vybraného živočicha, který škodu podle poznatků žadatele způsobil;
- popis opatření žadatele, které učinil k zabránění vzniku škody;
- způsob poskytnutí náhrady škody;
- evidenci počtu kormoránů velkých (pouze při škodě způsobené kormoránem velkým);
- přehled rybníků, na kterých škoda vznikla a údaje o rybářském hospodaření (pouze při škodě na rybách).

Dle zákona 115 žadatel k žádosti o náhradu škody připojí:

- lékařskou zprávu od lékaře, který provedl ošetření, popřípadě léčil fyzickou osobu;
- výpis z matriky vypovídající o příčině smrti fyzické osoby a lékařskou zprávu od lékaře;
- doklad nebo jiný důkaz o vlastnickém právu k poškozeným živočichům;
- doklad o užitelském právu k rybníku, sádce, rybí líhni, rybí odchovně, klecové odchovně, pstruží farmě;
- odborný nebo znalecký posudek o vzniku škody na rybách a o její výši;
- potvrzení vydané veterinárním lékařem o příčině úhynu zvířete v majetku poškozeného mimo škod na rybách;
- doklad o vlastnickém nebo jiném právu k věci movité nebo nemovité, na níž ke škodě došlo.

Jako příklad je v příloze 1 uveden vzor žádosti o náhradu škod způsobenou vydrou říční a čestné prohlášení o vlastnictví ryb. Tyto vzory byly zpracovány Českým nadačním fondem pro vydru (dále jen ČNFV) ve spolupráci s KÚ Jihočeského kraje a jsou uveřejněny ke stažení na internetových stránkách ČNFV (<http://vydry.org/index.php?categoryid=231>), nebo na stránkách ALKA Wildlife, o. p. s. (http://www.alkawildlife.eu/page.php?mx=7_vydra-a-skody&ax=3_jak-zadat-o-nahradu-skod&lx=cz&ft=&us=). Samozřejmě žádost může být vytvořena žadatelem bez ohledu na tento vzor, ale musí v ní být uvedeny všechny náležitosti, které stanovuje zákon.

Protokol a další důkazní materiály z místního šetření provedeného místně příslušným orgánem ochrany přírody jsou na příslušný KÚ zasílány přímo tímto orgánem ochrany přírody. Příslušný KÚ tyto materiály připojí k žádosti poškozeného.

3.7 Charakteristika území Třeboňska

CHKO Třeboňsko byla vyhlášena v roce 1979 výnosem Ministerstva kultury ČSR dne 15. 11. 1979 pod č.j. 22737/79 na ploše 700 km². V příloze 2 je na ukázkou připojena mapa území CHKO Třeboňsko.

Třeboňsko je typickou historickou krajinou. Krajinou, která vznikla dlouhodobým vzájemným ovlivňováním přírody lidskou činností a lze o ní říci, že dosáhla v průběhu několika staletí jakési druhotné rovnováhy. Došlo zde, na poměrně malém území, i k nápadnému soustředění velkého počtu rostlinných a živočišných druhů. Fenomémem oblasti je téměř 500 rybníků v šestnácti rybníčních soustavách, propojených důmyslným systémem stok (*Hlásek, 2000*). Bohatým přírodním zdrojem třeboňské krajiny jsou tekoucí vody. Doplněním těchto přírodních toků členitou sítí kanálů, stok a umělé řeky - při historické výstavbě rybníků - se stalo Třeboňsko nejvodnatější krajinou Čech (*Dykyjová, 2000*).

Je pochopitelné, že obrovské pestrosti biotopů Třeboňska odpovídá i bohaté druhové složení fauny. V případě obratlovců, hlavně jejich zoogeograficky významných a ohrožených druhů, se na Třeboňsku uplatňuje především přítomnost různých typů mokřadů a přítomnost rozsáhlých lesních komplexů (<http://old.ochranaprirody.cz/treboňsko/index.php?cmd=page&id=848>). Třeboňsko má především význam pro ochranu vydry říční, orla mořského (*Haliaeetus albicilla*) a dalších ohrožených živočichů (*Miko a kol., 2003*).

Je zřejmé, že i když v posledních desetiletích došlo v některých odvětvích ke zlepšení situace, v ochraně přírody a krajiny Třeboňska je i nadále co zdokonalovat. Význam třeboňské krajiny je mezinárodní a je veřejným zájmem, aby její hodnoty byly uchovány a dále rozvíjeny (*Dykyjová, 2000*).

3.8 Druhy zvláště chráněných živočichů dle zákona č. 115/2000 Sb. vyskytující se na území CHKO Třeboňsko

Rys ostrovid se v současné době pravidelně vyskytuje na území Šumavy a Novohradských hor. *Albrecht a kol. (2003)* se zmiňují, že z těchto oblastí migruje také do oblasti CHKO Třeboňsko. Na území Třeboňska doposud nebyla požadována škoda způsobená jeho napadením. Výskyt medvěda hnědého a vlka obecného na území Třeboňska nebyl do této doby nikde zaznamenán.

V následujících podkapitolách jsou uvedeny údaje o výskytu dalších zvláště chráněných živočichů na území CHKO Třeboňsko. Jde o vydru říční, kormorána velkého, losa evropského a bobra evropského.

3.8.1 Vydra říční

Vydra říční žila v třeboňských mokřadech od pradávna a se vzrůstajícím rybničním hospodařením byla pokládána za škodnou. Ještě po třicetileté válce s nastoupením rodu Schwarzenberků museli lesníci povinně vydra říční hubit. Když však vydře hrozilo její vyhubení, byla dána pod přísnou zákonnou ochranu. Dnes je v celé Evropě uvedena v Červené knize jako kriticky ohrožený živočich (*Dykyjová, 2000*).

Jeník a kol. (1996) uvádějí, že vydra říční patří mezi běžné druhy Třeboňské oblasti. Třeboňská populace s odhadem okolo sta jedinců patří patrně k největším a nejstabilnějším ve střední Evropě. Z tohoto množství polovina připadá na dospělá zvířata, zbytek jsou mláďata a nedospělí jedinci. Zatímco *Albrecht a kol. (2003)* se zmiňují, že v oblasti žije prosperující populace vydry říční v počtu již 120 – 150 jedinců. Z těchto dostupných údajů vyplývá, že populace vydry říční v oblasti Třeboňska se stále zvyšuje. Jihočeská populace vydry říční, s jádrem výskytu v oblasti Třeboňska, patří k nejvitálnějším a nejvíce prosperujícím metapopulacím ve střední Evropě. CHKO Třeboňsko a ochrana tohoto území hraje velmi důležitou roli v propojování oddělených populací nejen v rámci ČR, ale také při rekolonizaci střední Evropy (*Kučerová a Roche, 1999*).

Se vzrůstající početností vyder říčních také narůstají pochybnosti o smyslu jejich ochrany a tvorby programu péče pro tento druh. I přes zdánlivou "stabilitu" populace vydry říční v ČR je však tento druh velmi zranitelný. Pokud pro vydra říční nebudou zajištěny základní ochranné podmínky, může se opět rychle ocitnout na hranici vyhubení (*Poledník a kol., 2008*). Mezi hlavní faktory ohrožující vydra říční patří nezákonný lov a pronásledování, úhyny na komunikacích, úbytek vhodných stanovišť a zhoršující se kvalita vody (*Pacovská a kol., 2010*).

3.8.2 Kormorán velký

Kormorán velký, byl až do sedmdesátých let na Třeboňsku téměř neznámý. Přilétával postupně stále častěji a zahnízil se na Vitmanovských rybnících i na rybniční soustavě u Lutové. V několika letech se tu rozmnožil v desítkách populací (*Dykyjová, 2000*). *Albrecht a kol. (2003)* také uvádí, že rozšíření kormorána velkého prodělalo rychlou expanzi. Velikost kolonie se pohybuje v rozmezí 80 – 100 párů.

V letech 2006 - 2010 bylo na území ČR zaznamenáno ve 3 - 7 hnízdních koloniích již 288 - 350 párů kormorána velkého. Nejvyšší výskyt u nás je zaznamenáván v jarním a podzimním období, kdy početná hejna kormoránů velkých migrují přes naše území mezi hnízdišti a zimovišti. Početnost populace kormoránů v době migrací je odhadována až na 8 000 - 14 000 jedinců v jednom tahovém dni. Podle odhadů může celkem přes naše území ročně přeletět přes 100 000 kormoránů velkých (*Pacovská a kol. 2010*).

Kormorán velký je v ČR stejně jako v celé Evropě druhem, který má vzhledem ke své vysoké početnosti a přímou predací ryb bezesporu největší vliv na obsádky vod a rybářské hospodaření. Značný význam je připisován také nepřímým škodám vlivem stresování ryb a zraňování. V mnoha evropských zemích

vedla predace kormoránů velkých ke krachu rybářských subjektů. Kvůli vysokým ztrátám, které lovící ptáci působí v celé Evropě, je tento druh již několik desítek let příčinou sporů mezi zájmy ochrany přírody a rybářství (*Pacovská a kol., 2010*).

3.8.3 Los evropský

Los evropský se pravděpodobně na našem území nikdy hojně nevyskytoval a vymizel mezi 12. - 15. stoletím. Teprve od roku 1957 se u nás začala znovu objevovat migrující zvířata z rezervací v severním a ve středním Polsku. Od roku 1974, kdy bylo na Jindřichohradecku zjištěno narození prvního mláděte, lze považovat výskyt losa evropského na našem území za stálý. V současnosti se soustřeďuje do 2 - 3 hlavních oblastí (Jindřichohradecko, okolí Lipna a případně Nymbursko). Stávající početnost populace se odhaduje na několik desítek jedinců (*Miko a Hošek, 2009*). *Jeník a kol. (1996)* uvádějí, že na Třeboňsku a v přilehlých lesních komplexech na severovýchodě existuje malá populace 5 – 10 jedinců. Los se zde pravidelně rozmnožuje.

Skutečností je, že i když se prokazatelně los evropský na Třeboňsku vyskytuje, doposud zatím nebyla uplatněna žádost o náhradu škody jím způsobená.

3.8.4 Bobr evropský

V letech 1804 - 1809 byly bobři evropští vypuštěny na Třeboňsku (u rybníka Rožmberka a na Nové řece) z umělého chovu. Rychle se rozmnožili a šířili. V roce 1833 bylo vzhledem k velkým škodám, které působili na břehových porostech, vydáno nařízení o jejich lovu. Poslední z těchto vypuštěných bobrů evropských byl uloven v roce 1876 u Hamru na Nežárce (*Miko a Hošek, 2009*).

V současné době se dle dostupných materiálů bobr evropský na Třeboňsku nevyskytuje. Dokazuje to i přehled škod způsobených tímto živočichem, které dosud v Jihočeském kraji nebyly požadovány. Dle pracovníků KÚ Jihočeského kraje se zaujalo k výskytu bobra evropského nepsané stanovisko, že v případě jeho výskytu na území Třeboňska bude tento druh odchycen, a to hlavně z důvodu obav způsobených škod na stávajících hrázích a jeho budování nových. Pro rybniční soustavu na území Třeboňska by to mělo nedozírné následky, kterým je potřeba závčas předcházet.

3.9 Role Správy CHKO Třeboňsko ve věci náhrady škod

Na území CHKO jsou správy CHKO orgánem ochrany přírody příslušným k provádění místních šetření. Dle zákona 115 jsou pracovníci správy CHKO povinni toto šetření provést neprodleně po nahlášení vzniku škody poškozeným. V případě kormorána velkého a vydry říční vzniká škoda kontinuálně v průběhu škodného období. Není možné tedy vzniklou škodu dokumentovat vždy při jejím vzniku. V případě vydry říční je nutné místní šetření provést minimálně jednou za škodné období, v případě kormorána velkého je nutné se zaměřit na neobvykle vysoké početnosti v lokalitě. V případě neobvykle vysokého počtu kormoránů velkých na dané lokalitě, by měl žadatel toto oznámit Správě CHKO Třeboňsko bez zbytečných prodlev pro umožnění místních šetření (nezávislého sčítání) (*Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2010*).

Protokol z místního šetření zpracovaný Správou CHKO Třeboňsko je uveden v příloze 3 a byl poskytnut pracovníkem Správy CHKO Třeboňsko, který tyto místní šetření provádí. Dle jeho informací místní šetření probíhá na území CHKO Třeboňsko většinou na základě znalostí z terénu o výskytu daných druhů na jednotlivých lokalitách. U kormorána velkého vychází především z hladinového sčítání prováděného 1x měsíčně. Pokud se jedná o méně známou lokalitu s náhodným výskytem, které bylo žadatelem nahlášeno, pracovník správy toto místo neprodleně navštíví.

3.10 Informovanost o možnosti využití náhrad škod na území CHKO Třeboňsko

Náhradu škod může využívat jakákoliv osoba, které vznikne újma působením zvláště chráněného živočicha, proto je nutné, aby lidé byli o této možnosti dostatečně informováni.

Na území CHKO Třeboňska je velmi důležité zaměřit pozornost především na skupinu drobných majitelů rybníků. Tato skupina by měla získat také dostatečné informace o možnostech předcházení škod a měla by se stát cílem vzdělávacích a informačních kampaní. Jedině soustavná komunikace s touto skupinou vlastníků může přinést nějaké výsledky. Rybáři se obecně musejí stát aktivnějšími v předcházení škod, nejen využívat finančních náhrad, které stát poskytuje (Václavíková a Kostkan, 2009).

ČNFV publikuje brožury a řadu letáků informujících o biologii a ochraně vydry říční, o problematice škod způsobených vydrou říční a konfliktu vydra versus rybářství. Tyto materiály jsou nabízeny především rybářské společnosti. Na internetových stránkách fondu mohou zájemci o přírodu, studenti, ale také myslivci, rybáři či pracovníci státní správy najít mnoho informací o biologii vydry říční, dále o problematice „vydra a rybářství“ s návodem jak získat náhradu škody i se vzorem žádosti (Poledník a kol., 2008). Dále fond ve spolupráci s Krajskou sítí environmentálních center Krasec poskytuje on-line poradenství týkající se problematiky náhrad škod (<http://www.krasec.cz/krasec/otazkyskupina/10>).

3.11 Funkčnost tohoto nástroje v ochraně přírody na území CHKO Třeboňsko

Zvýšení ochrany vybraných druhů působících konflikty a odstranění tlaku na redukci jejich populací bylo zavedením zákona 115 dosaženo pouze částečně, protože tento zákon a způsob prokazování vzniku a výše škody odpovídá škodám způsobovaným spíše velkými šelmami než ostatními vybranými živočichy. (Ministerstvo životního prostředí, 2009).

V roce 2002 byl proveden průzkum (v okresech Pelhřimov a Jindřichův Hradec), který ukázal zvýšenou nespokojenost drobných chovatelů ryb, sportovních rybářů a rybářských společností s rostoucí populací vydry říční. Velká část dotazovaných požadovala regulaci nebo translokaci vyder říčních, protože v náhradách škod podle zákona 115 vidí jen částečné nebo žádné řešení. Někteří otevřeně přiznali cílené pronásledování vyder říčních nebo znali někoho, kdo už vydru říční zabil. Nezastavilo je ani vědomí, že vydra říční patří v ČR mezi

chráněné živočichy a jejich jednání je tedy protizákonné. Velmi problematickou skupinou jsou zejména soukromí drobní vlastníci. I když téměř každý uvedl, že vydra říční mu působí větší či menší škody, o náhradu žádalo pouze 6 respondentů ze 120 soukromých hospodářů (tedy 5 %). Aniž by soukromí hospodáři o náhradu žádali, stěžovali si na velmi zdlouhavý postup a nedostačující výši náhrady škod, takže „nemá vůbec cenu o ně žádat, a ztrácet tak čas.“ Mnozí považují za velmi problematickou podmínku prokázání pobytu vydry říční na jejich rybníce. Na rozdíl od rybářských společností a místních organizací Českého rybářského svazu, soukromí hospodáři často nemají dokladované množství nasazených ryb, nevedou si hospodářskou evidenci o chovu ryb na rybníku, a proto často ani přesně nevědí, kolik ryb v rybníce mají. Respondenti z této kategorie v některých případech nežádají o náhradu škod také proto, že na rybníku hospodaří "načerno" a proviňují se tím proti zákonu o nakládání s vodami (*Poledník a kol., 2008*).

Největší problém na území CHKO Třeboňsko tvoří především škody způsobené kormoránem velkým, který se díky zvyšujícímu počtu populace stává druhem přemnoženým, nikoliv ohroženým. *Horáček (2011a)* ve svém článku popisuje, že kormoráni velcí působí nedozírné ekologické škody – totálně ničí celá rybí společenstva lipanových a parmových úseků řek, způsobují naprosté vyhlazení lokálních populací lipana, parmy a dalších druhů včetně řady chráněných. Tyto ryby do řek nikdo nevrátí. S nimi mizí původní genofond našich řek, rozvracejí se potravní vztahy a v podstatě se hroutí celý ekosystém některých vodních toků, což je penězi nevyčíslitelné a nevratné.

Dlouhodobě se uvažuje o vypuštění tohoto druhu ze seznamu chráněných živočichů a tudíž i ze zákona 115. Jak uvádí *Horáček (2011a)* v současné době již i ochránci životního prostředí a velká část ornitologů přiznávají, že ochrana kormorána velkého se stává velmi problémovou záležitostí. Současně *Horáček (2011b)* uvádí, že také MZe vnímá kormorána velkého jako problém, ale odmítá jeho vyřazení ze seznamu chráněných druhů z jednoho zásadního důvodu. V současnosti patří kormorán velký legislativně mezi lovnou zvěř, která z důvodu ochrany nesmí být obhospodařována lovem. Kromě toho je zařazen do seznamu zvláště chráněných živočichů. Vyškrtnutí kormorána velkého ze seznamu chráněných druhů ho zařadí mezi lovnou zvěř a případné škody jím způsobené pak budou muset hradit vlastníci honiteb – tedy myslivecká sdružení a nikoli už stát.

4. METODIKA

Jako základní metoda pro získávání informací byla použita obsahová analýza dokumentů vztahující se k poskytování náhrad škod způsobených zvláště chráněnými živočichy. Jedná se hlavně o zákon 115 a Metodické listy č. 21.1 AOPK (2010) ČR. Tato data byla zhodnocena získanými údaji a empirickými informacemi od Odboru životního prostředí, zemědělství a lesnictví KÚ Jihočeského kraje, Správy CHKO Třeboňsko a www stránek dotčených subjektů (zejména www stránky ČNFV, AOPK ČR, Správy CHKO Třeboňsko, Jihočeského kraje, Moravskoslezského kraje a Kraje Vysočina).

Výsledky byly zpracovány za roky 2000 až 2011. Jsou to roky, po které je platný zákon o poskytování náhrad. Z této časové řady jasně vyplývá, jak se vyvíjely náhrady škod po celé vyplácené období.

Podklady získané od KÚ Jihočeského kraje o výši poskytnutých prostředků byly rozděleny na jednotlivé roky, žadatele a chráněné živočichy. Z těchto podkladů byli vybráni žadatelé, kteří vlastní většinu obhospodařovaných rybníků na území CHKO Třeboňsko. Z takto získaných údajů nelze přesně vyčlenit ty škody, které byly způsobené pouze na území CHKO Třeboňsko, protože některé subjekty obhospodařují rybníky, jak na území CHKO Třeboňsko, tak i mimo něj, ale žádost podávají jednotně na všechny tyto obhospodařované rybníky.

V tabulkách jsou výše vyplacených náhrad škod v jednotlivých letech uvedeny podle toho, v jakém roce se skutečně náhrada vyplatila ze státního rozpočtu, nikoliv kdy byla skutečně způsobena škoda zvláště chráněným živočichem. Z tohoto vyplývá, že v roce kdy škoda vznikla, nemusí být v témže roce také vyplacena. Je to způsobeno především zdlouhavou administrativou vyplácení náhrad škod, kdy nejprve žadatel musí splnit všechny podmínky stanovené zákonem, KÚ vše posoudí a následně zašle na MF své stanovisko o nároku a výši přiznané škody. Po kontrole MF uvolní prostředky ze státního rozpočtu, které zašle na účet KÚ a ten neprodleně zašle tyto prostředky poškozenému.

Z důvodu ochrany soukromí nelze uvést konkrétní žadatele, proto byly vytvořeny tři kategorie žadatelů podle toho, o jaký typ subjektu se jedná:

- fyzické osoby (FO) - nepodnikající i podnikající;
- právnícké osoby (PO) - akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným;
- občanská sdružení (OS) - místní organizace Českého rybářského svazu a myslivecká sdružení.

5. VÝSLEDKY A DISKUSE

5.1 Množství poskytnutých náhrad škod na území ČR a Jihočeského kraje

V prvním roce účinnosti zákona 115 bylo v ČR vyplaceno pouze necelých 200 tis. Kč. Šlo zejména o škody, které způsobil medvěd hnědý na Vsetínsku. V dalších letech začaly náhrady škod narůstat. Největší nárůst nastal především v roce 2004, kdy vzrostly škody způsobené kormoránem velkým a to cca o 270 %. Z celkového přehledu (tabulka 1) je zřejmé, že nejvíce jsou uplatňovány a vypláceny škody způsobené rybožravými živočichy, a to vydrou říční a kormoránem velkým. Společenství bobra evropského se začíná postupně rozšiřovat po ČR, čímž se zvyšují i náhrady škod způsobené tímto živočichem. Škody způsobené velkými šelmami jsou zanedbatelné (např. medvěd hnědý o roku 2004 nezpůsobil žádnou požadovanou škodu) v celkově vyplacené sumě v ČR za všechny roky platnosti zákona 115 - 386,815 mil. Kč.

Tabulka 1: Přehled vyplacených náhrad škod v ČR dle typu chráněného živočicha v letech 2000 až 2011

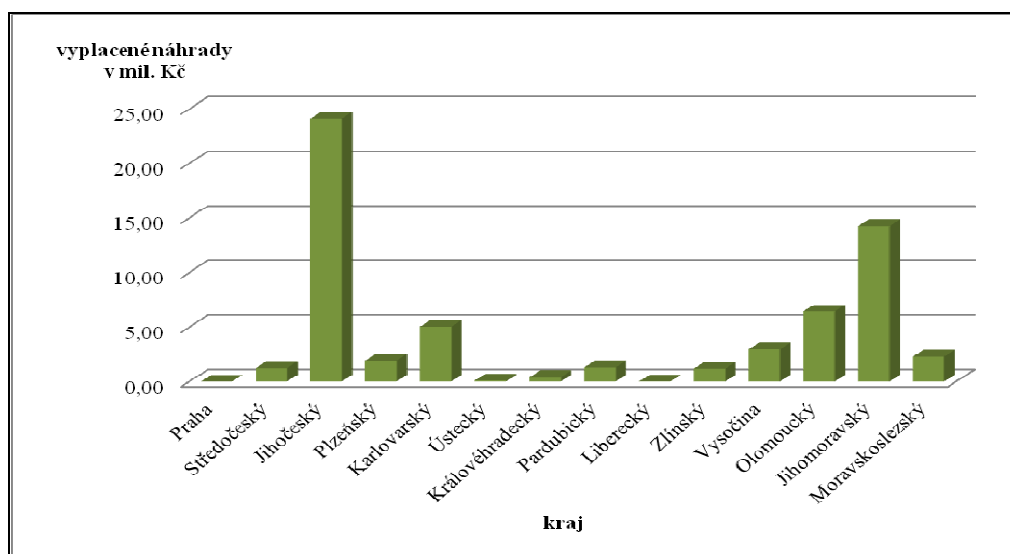
(v mil. Kč)

rok	vydra říční	kormorán velký	bobr evropský	los evropský	vlk obecný	medvěd hnědý	rys ostrovid	CELKEM
2000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,193	0,005	0,198
2001	2,350	1,710	0,009	0,000	0,000	0,044	0,005	4,118
2002	3,150	3,130	0,000	0,016	0,009	0,000	0,006	6,311
2003	4,600	8,660	0,000	0,002	0,048	0,005	0,093	13,408
2004	7,050	23,460	2,429	0,063	0,203	0,000	0,049	33,254
2005	7,930	21,330	4,187	0,064	0,045	0,000	0,047	33,603
2006	5,810	23,630	6,865	0,006	0,015	0,000	0,012	36,338
2007	6,420	26,490	5,104	0,052	0,035	0,000	0,068	38,169
2008	8,350	35,960	6,672	0,054	0,063	0,000	0,023	51,122
2009	7,528	38,308	4,522	0,011	0,039	0,000	0,038	50,446
2010	9,653	40,989	7,876	0,056	0,009	0,000	0,011	58,594
2011	10,087	40,653	10,260	0,066	0,129	0,000	0,059	61,254
CELKEM	72,928	264,320	47,924	0,390	0,595	0,242	0,416	386,815

zdroj dat: MF ČR

Ze získaných dat od MF ČR vyplývá, že největší podíl vyplacených náhrad škod konkrétně v roce 2011 byl jednoznačně v Jihočeském kraji, a to 39 % z celkově vyplacených škod v ČR. Dalšími kraji s vyšším podílem vyplacených náhrad jsou Jihomoravský (23 %) a Olomoucký (10 %). Protože v těchto krajích se vyskytuje nejpočetnější populace vydry říční, kormorána velkého a bobra evropského, nejsou tyto výsledky vůbec překvapivé (graf 3).

Graf 3: Podíl vyplacených náhrad škod v roce 2011 v jednotlivých krajích ČR

zdroj dat: MF ČR

V Jihočeském kraji byly po dobu platnosti zákona zatím vyplaceny náhrady škod způsobené pouze čtyřmi živočichy - vydrou říční, kormoránem velkým, rysem ostrovidem a losem evropským (tabulka 2). Je to způsobeno hlavně tím, že ostatní druhy chráněných živočichů (bobr evropský, vlk obecný a medvěd hnědý) se na území Jihočeského kraje trvale nevyskytují. Při zavedení náhrad škod v roce 2000 byla vyplacena pouze škoda způsobená rysem ostrovidem. To, že v tomto roce nebyly uplatněny žádné škody způsobené vydrou říční a kormoránem velkým bylo způsobeno hlavně tím, že se poškození se zákonem teprve seznamovali a současně nebyly stanoveny jasné metodiky k uplatňování těchto škod.

Tabulka 2: Přehled vyplacených náhrad škod na území Jihočeského kraje dle typu chráněného živočicha v letech 2000 až 2011

(v Kč)

rok	vydra říční		kormorán velký		rys ostrovid		los evropský		CELKEM
	žádosti	vyplaceno	žádosti	vyplaceno	žádosti	vyplaceno	žádosti	vyplaceno	
2000	0	0	0	0	2	4 865	0	0	4 865
2001	21	2 351 232	4	1 714 019	1	4 560	0	0	4 069 811
2002	52	3 163 211	7	2 881 480	2	6 365	1	15 849	6 066 905
2003	70	4 281 211	11	7 137 381	3	13 177	1	2 414	11 434 184
2004	108	5 858 529	20	12 712 944	3	41 718	1	63 016	18 676 207
2005	96	5 064 316	19	11 994 052	4	17 600	1	63 600	17 139 568
2006	122	5 958 916	18	11 730 964	3	8 400	1	6 085	17 704 365
2007	115	4 611 671	18	8 242 082	2	9 650	1	51 931	12 915 334
2008	122	6 672 779	21	14 222 313	4	23 300	1	54 089	20 972 481
2009	116	6 518 424	19	11 626 516	8	67 100	1	10 928	18 222 968
2010	132	7 634 563	24	14 568 886	1	2 000	2	55 633	22 261 082
2011	119	7 673 131	25	16 261 770	4	54 380	1	129 416	24 118 697
CELKEM	1073	59 787 982	186	113 092 408	37	253 115	11	452 961	173 586 466

zdroj dat: KÚ Jihočeského kraje

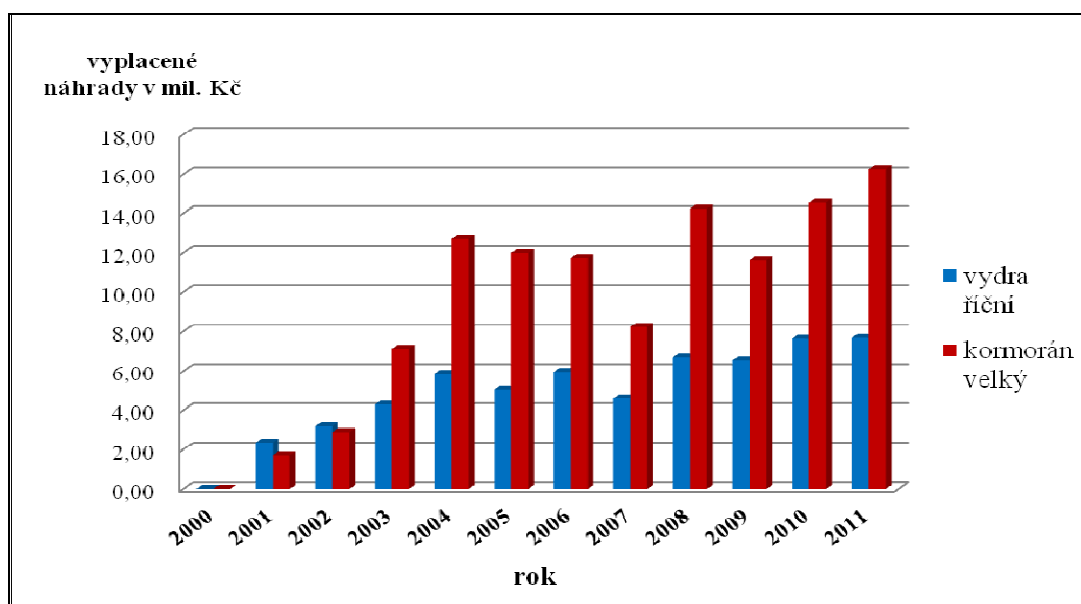
Jihočeský kraj je hlavní rybářskou oblastí na území ČR, proto jsou i škody způsobené rybožravými živočichy nejpodstatnější v uplatňování žádostí.

Škody způsobené kormoránem velkým jsou v Jihočeském kraji největší (65,1 %). Dle počtu uplatněných žádostí na náhradu škod tohoto živočicha je zřejmé, že se jedná o velmi vysoké finanční škody. Z důvodu složitého dokazování a nutnosti vedení evidence počtu kormoránů velkých na rybníce nejméně se 4 denním odstupem tyto škody uplatňují především velké rybářské společnosti a místní organizace Českého rybářského svazu. Každý rok tyto škody vzrůstají a v roce 2011 již dosáhly výše 16,26 mil. Kč. Druhým živočichem, který způsobuje v Jihočeském kraji značné škody na rybách a rybích obsádkách je vydra říční (34,5 %). Tento druh působí škody, které během let 2001 - 2011 mají pomalý, ale stále stoupající růst. Podle vysokého počtu uplatněných žádostí je zřejmé, že škody způsobené poškozeným žadatelům nejsou až tak velké, ale jsou stálé. Díky jasným snadno prokazatelným stopám o výskytu vydří populace na rybnících a říčních tocích a způsobení jejich škod, uplatňují žádosti jak velké rybářské společnosti, tak i menší podnikatelé či fyzické osoby.

Los evropský se vyskytuje na území Jihočeského kraje v malém počtu a jeho způsobené škody jsou zanedbatelné (0,3 %). Los evropský způsobuje škody převážně na Šumavě, a to okusováním lesních porostů. Rys ostrovid způsobuje škody stržením ovce či malého skotu. Protože výše škody, která náleží poškozenému je cena obvyklá stanovená stářím zvířete, jsou tyto škody velmi nízké (0,1 %).

V grafu 4 jsou vyjádřeny škody, které způsobil kormorán velký a vydra říční na území Jihočeského kraje. Škody způsobené rysem ostrovidem a losem evropským jsou řádově nižší, a proto nebyly do tohoto grafu zařazeny. Nejen z tohoto grafu je patrné, že výše škod způsobených kormoránem velkým jsou v poslední době skoro dvojnásobné, oproti škodám způsobených vydrou říční.

Graf 4: Přehled vyplacených náhrad škod způsobené vydrou říční a kormoránem velkým na území Jihočeského kraje v letech 2000 až 2011

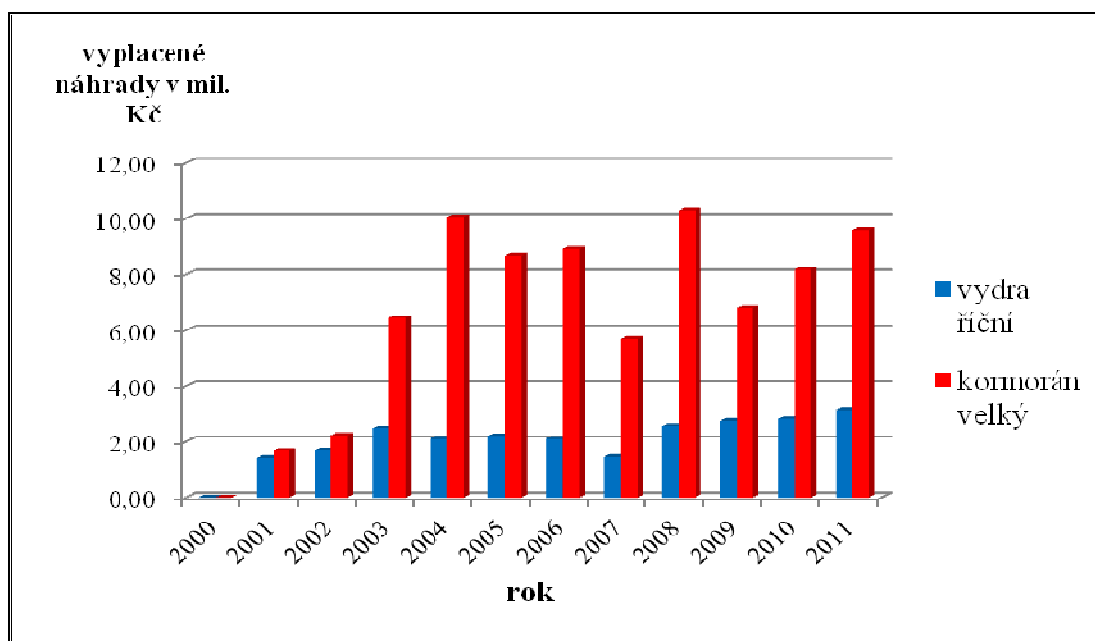

zdroj dat: KÚ Jihočeského kraje

5.2 Množství poskytnutých náhrad škod na území CHKO Třeboňsko

Na území CHKO Třeboňsko byly po dobu platnosti zákona zatím vyplaceny náhrady škod způsobené pouze vydrou říční a kormoránem velkým (graf 5). Žádný jiný zvláště chráněný živoch nepzpůsobil na území CHKO Třeboňska škodu, za kterou by byla požadována náhrada. Je to zapříčiněné hlavně tím, že CHKO Třeboňsko je v ČR nejvodnatějším územím, které je protkáno značným množstvím rybníků, řek a mokřadů. Výskyt vydry říční a kormorána velkého je v tomto území velmi početný, což značně ovlivňuje hospodaření v chovu ryb a na něm způsobené škody těmito rybožravými predátory. Náhrady škod na území CHKO Třeboňsko byly za roky 2000 - 2011 vyplaceny v celkové výši 103,3 mil. Kč, což představuje skoro 60 % z celkově vyplacených náhrad na území Jihočeského kraje a 26,7 % z celkově vyplacených náhrad na území celé ČR. Škody způsobené vydrou říční nejsou tak vysoké - 24,72 mil Kč (hlavně z důvodu nižší denní spotřeby ryb) jako škody způsobené kormoránem velkým, které značně ovlivňují celkovou výši vyplacených náhrad na území CHKO Třeboňsko a celého Jihočeského kraje. Jejich výskyt na území CHKO Třeboňsko za období 2000 - 2011 způsobil škody v celkové výši 78,6 mil. Kč - jedná se o 45 % z celkově vyplacených náhrad na území celého Jihočeského kraje.

Graf 5: Přehled vyplacených náhrad škod na území CHKO Třeboňsko dle typu chráněného živočicha v letech 2000 až 2011

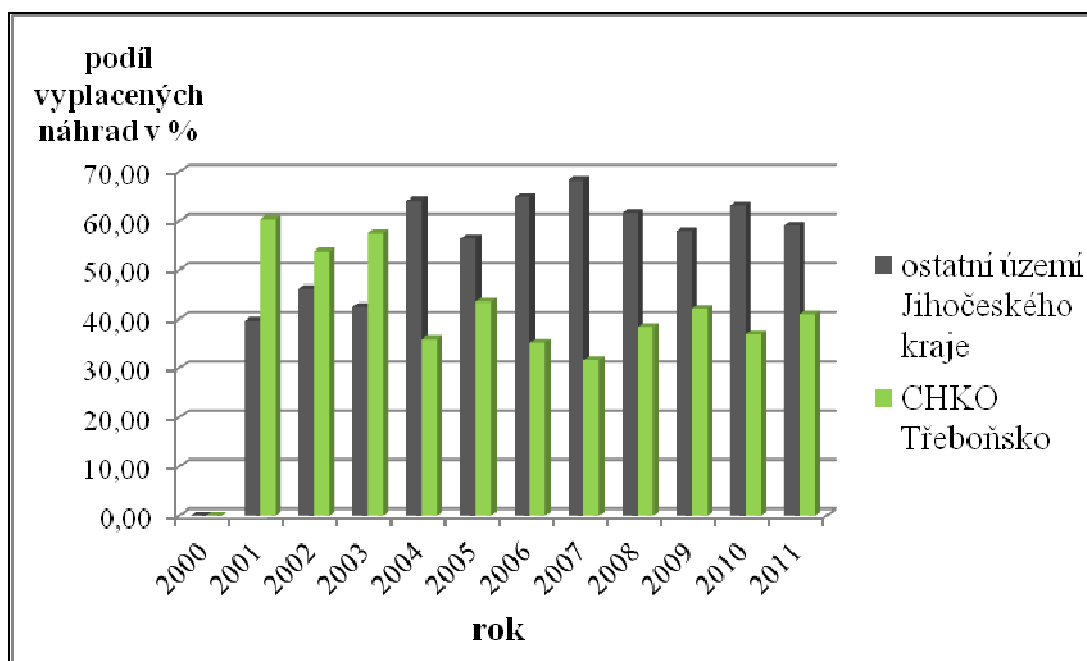

zdroj dat: KÚ Jihočeského kraje

Škody na území CHKO Třeboňsko způsobené rybožravými živočichy jsou nejvýznamnější z celého území Jihočeského kraje. Jak již bylo zmiňováno, hlavně škody způsobené kormoránem velkým jsou na území CHKO Třeboňsko nejvýznamnější a činí skoro 70 % z celkového počtu škod způsobených tímto živočichem. I když podíl škod způsobených vydrou říční je nižší, i tak tvoří 41 % z celkově vyplacených škod z celého území. Skoro 60% podíl z celkově vyplacených škod způsobených na území CHKO Třeboňska je velmi výrazný k tak malému území, které CHKO Třeboňsko zaujímá k celkové ploše Jihočeského kraje.

V následujících grafech 6 a 7 je znázorněn podíl vyplacených náhrad škod v jednotlivých letech na území CHKO Třeboňsko oproti ostatnímu území Jihočeského kraje. Podíl vyplacených náhrad škod způsobené vydrou říční v prvních 3 letech (pomineme-li rok 2000) převažoval na území CHKO Třeboňsko. Následně začaly tyto škody narůstat i v jiných oblastech Jihočeského kraje. Je to způsobeno hlavně tím, že vydra říční se postupně rozšiřuje do celého území a poškození v celém kraji začali více využívat poskytovaných náhrad. I přesto škody způsobené vydrou říční na území CHKO Třeboňsko dosahují vysokých podílů, a to z důvodu nejpočetnější populace vydry říční na tomto území z celé ČR.

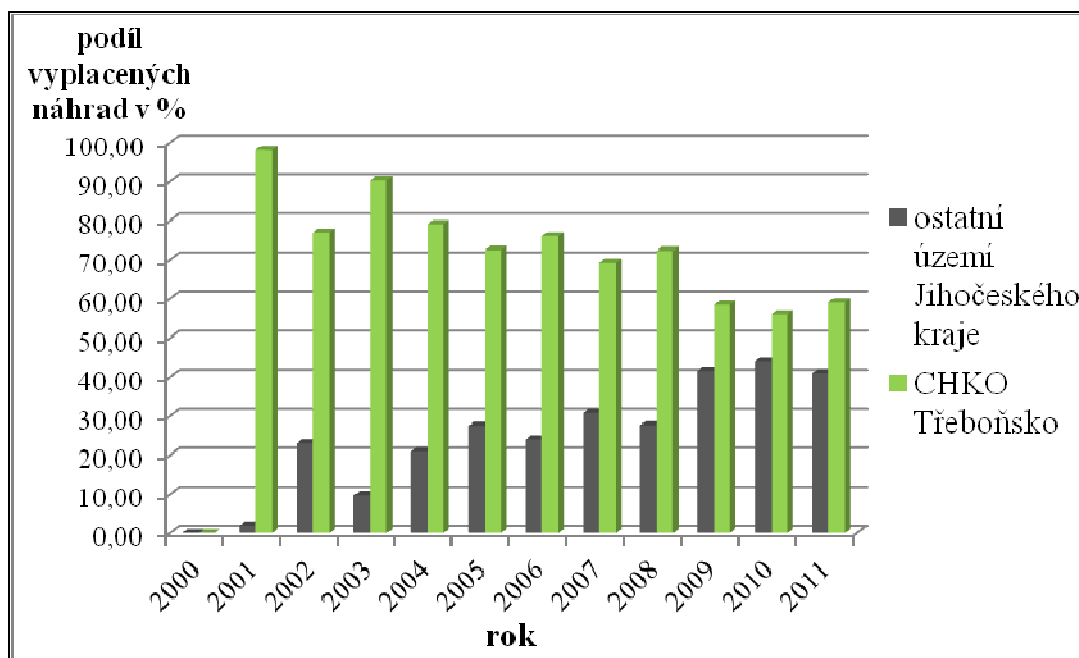
Graf 6: Podíl vyplacených náhrad škod způsobených vydrou říční na území CHKO Třeboňsko a ostatním území Jihočeského kraje v letech 2000 až 2011

zdroj dat: KÚ Jihočeského kraje

Z grafu 7 vyplývá, že škody způsobené kormoránem velkým na území CHKO Třeboňsko jsou rozhodující z celého území Jihočeského kraje. Podíl vyplacených náhrad na území CHKO Třeboňsko, po celou dobu platnosti zákona 115, převažuje nad podílem vyplacených náhrad v ostatních územích Jihočeského kraje. Hlavním důvodem je, že CHKO Třeboňsko je pro kormorána velkého ideálním místem pro přezimování a uhnízdění, čímž způsobuje velké škody na obhospodařovaných rybnících a řekách. Díky velkému rozšíření a přemnožení toto druhu, začínají náhrady škod na ostatním území Jihočeského kraje poslední dobou také stoupat. Z tohoto vývoje je patrné, že kormorán velký způsobuje nepřiměřené škody, které začínají být neúnosné na celém území Jihočeského kraje.

Graf 7: Podíl vyplacených náhrad škod způsobených kormoránem velkým na území CHKO Třeboňsko a ostatním území Jihočeského kraje v letech 2000 až 2011

zdroj dat: KÚ Jihočeského kraje

Pokud se zaměříme na počty žadatelů požadující škodu vzniklou na území CHKO Třeboňsko (graf 8), nejvyšší počet tvořily fyzické osoby (téměř 50,5 %), i když výše vyplacených náhrad není oproti právnickým osobám tak vysoká (tabulka 3). Je to způsobeno hlavně tím, že se jedná o osoby, které hospodaří na malém počtu rybníků a škody způsobené vydrou říční a kormoránem velkým nejsou tak vysoké. Zatímco žádosti podané právnickými osobami tvoří cca 41,8 %, jejich požadované náhrady škod jsou značné. Jedná se o rybářské společnosti obhospodařující velké množství rybníků na území CHKO Třeboňsko a škody za roky 2000 až 2011 tvořily přes 100 mil. Kč. Žádosti podané občanskými sdružení jsou zanedbatelné k ostatním škodám a s počtem 16 tvoří pouze 7,7 %.

Značný vliv na vyplacené náhrady škod právnickým osobám na území CHKO Třeboňsko má ta skutečnost, že největším subjektem obhospodařující velké množství rybníků je Rybářství Třeboň, a. s. Tato společnost hospodaří celkem na 488 rybnících (8 086 ha), z nichž velké množství se nachází na území CHKO Třeboňsko. Jedná se proto o významný subjekt požadující náhradu škod způsobenou rybožravými predátory.

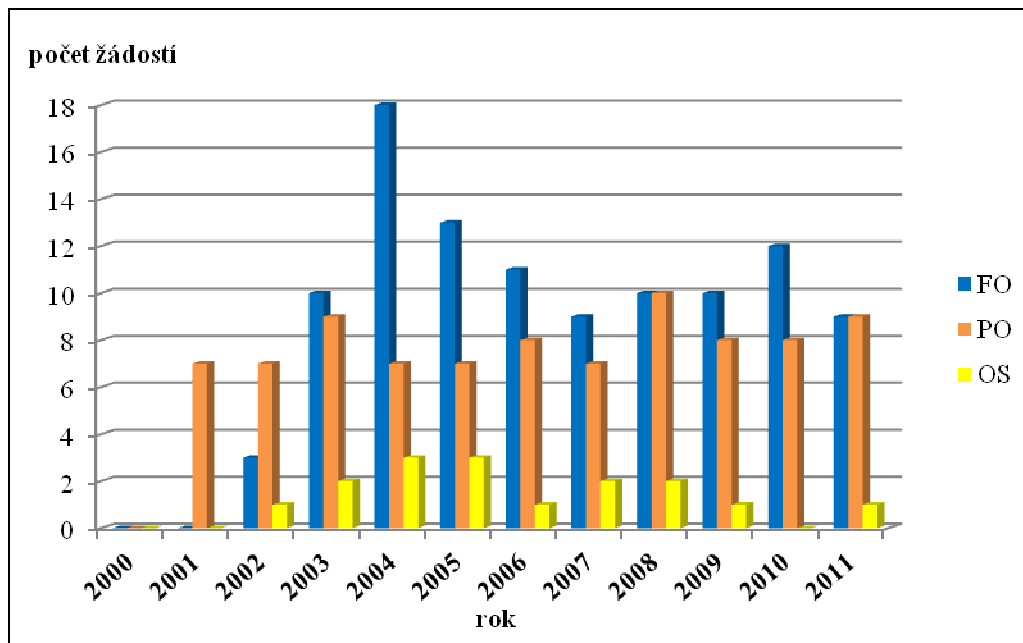
Tabulka 3: Celkový přehled podaných žádostí a vyplacených náhrad škod na území CHKO Třeboňsko dle typu příjemce v letech 2000 až 2011

(v Kč)

rok	FO		PO		OS	
	žádosti	vyplaceno	žádosti	vyplaceno	žádosti	vyplaceno
2000	0	0	0	0	0	0
2001	0	0	7	3 100 701	0	0
2002	3	124 020	7	3 782 745	1	11 183
2003	10	247 838	9	8 634 937	2	19 012
2004	18	507 481	7	11 615 934	3	38 239
2005	13	245 559	7	10 619 140	3	33 539
2006	11	217 867	8	10 788 853	1	9 945
2007	9	179 851	7	6 977 594	2	10 071
2008	10	234 862	10	12 594 750	2	19 710
2009	10	193 935	8	9 337 499	1	7 029
2010	12	197 085	8	10 792 577	0	0
2011	9	161 250	9	12 570 527	1	7 965
CELKEM	105	2 309 747	87	100 815 257	16	156 692

zdroj dat: KÚ Jihočeského kraje

Graf 8: Celkový podíl podaných žádostí o náhradu škod na území CHKO Třeboňsko dle typu příjemce v letech 2000 až 2011

zdroj dat: KÚ Jihočeského kraje

Jak je patrné z níže uvedené tabulky 4 a jak již bylo zmiňováno, největší část vyplacených náhrad směřuje právníkům osobám, a to jak u vydry říční, tak i kormorána velkého. Dokonce u škod způsobených kormoránem velkým tvoří skoro 100% podíl ze všech vyplacených náhrad na území CHKO Třeboňsko. Je to způsobeno hlavně tím, že o náhrady škod způsobené kormoránem velkým žádají převážně velké rybářské společnosti, jejichž škody jsou nejvýraznější. Také složitá agenda, která je potřeba k uplatnění těchto škod, značně znevýhodňuje fyzické osoby. K žádosti je potřeba doložit vedenou evidenci počtu kormoránů velkých nejméně se 4 denním odstupem, a to na každém obhospodařovaném rybníku samostatně, což fyzické osoby nejsou schopny obstarat.

Tabulka 4: Přehled vyplacených náhrad škod na území CHKO Třeboňsko dle typu příjemce v letech 2000 až 2011

(v Kč)

rok	vydra			kormorán	
	FO	PO	OS	FO	PO
2000	0	0	0	0	0
2001	0	1 419 536	0	0	1 681 165
2002	124 020	1 565 921	11 183	0	2 216 824
2003	211 613	2 228 006	19 012	36 225	6 406 931
2004	397 589	1 667 033	38 239	109 892	9 948 902
2005	245 559	1 924 777	33 539	0	8 694 363
2006	192 341	1 897 677	9 945	25 526	8 891 176
2007	179 851	1 273 823	10 071	0	5 703 772
2008	234 862	2 310 347	19 710	0	10 284 404
2009	158 922	2 583 753	7 029	35 013	6 753 746
2010	197 085	2 615 366	0	0	8 177 211
2011	161 250	2 973 209	7 965	0	9 597 318
CELKEM	2 103 091	22 459 447	156 692	206 656	78 355 811
CELKEM v %	8,51	90,86	0,63	0,26	99,74

zdroj dat: KÚ Jihočeského kraje

5.3 Zhodnocení více než deseti let účinnosti zákona č. 115/2000 Sb. na území CHKO Třeboňsko

Jak vyplývá nejen z uvedených výsledků v tabulkách a grafech, největší problém na území CHKO Třeboňsko tvoří škody způsobené kormoránem velkým. Tento chráněný živočich je dlouhodobě skloňovaným tématem a je chápán jako hrozba pro rybáře v oblasti chovu ryb, ale také ve stavech ryb v řekách.

Z informací podaných pracovníkem správy CHKO jasně vyplývá, že Správa CHKO Třeboňsko se přiklání k názoru, aby kormorán velký byl z chráněných druhů vyškrtnut. Měla by u něj být stanovena doba lovu a to v takovém rozsahu, aby nedošlo ke snížení početnosti hnízdící populace. Za velký problém vidí skutečnost, že by náhradu škod musela hradit myslivecká sdružení, s čímž nesouhlasí příslušné orgány. Stejný názor zastávají také pracovníci KÚ Jihočeského kraje. Také oni

potvrzují, že kormorán velký by měl být ze seznamu chráněných živočichů vyjmut. Jeho vyjmutím však nastanou problémy, pro které zatím není nalezeno řešení. MŽP ve spolupráci s MZe a s dotčenými pracovníky orgánů, zabývající se touto problematikou, již vzneslo několik variant, ale žádná z nich nebyla zatím přijata za konečnou.

Důležitým zjištěním je také skutečnost, že Správa CHKO Třeboňsko v současné době povoluje výjimky lovu kormorána velkého na vyhraněném území CHKO Třeboňsko. Jedno z rozhodnutí Správy CHKO Třeboňsko dokládám v příloze 4. Správa CHKO Třeboňsko svým rozhodnutím alespoň částečně zamezuje přemnožení kormorána velkého na území CHKO a současně i škodám způsobených tímto druhem. Bohužel, tato opatření jsou bezvýsledná, pokud se přemnožení kormorána velkého nebude řešit celoevropsky. Hlavní škody způsobují převážně tažní ptáci, kteří mají své hnízdiště na severu Evropy, kde k jejich regulaci zatím nedochází.

Na základě těchto poznatků se ztotožňuji s názory odborníků, kteří se přiklání k vyškrtnutí kormorána velkého ze seznamu zvláště chráněných živočichů. Samozřejmě je potřeba vzít na vědomí, že tato změna by si vyžádala změnu celého systému pohledu na vyplácení náhrad škod způsobených tímto živočichem, což díky vysokým částkám se jeví jako značně problematické.

5.4 Zhodnocení informovanosti o možnosti využití náhrad škod na území CHKO Třeboňsko

Informovat a radit veřejnosti v ochraně přírody, je velice podstatné. Je zapotřebí neustále zvyšovat povědomí o podporách ochrany přírody a také o možnostech využití finančních prostředků, které stát svými ekonomickými nástroji poskytuje.

Průzkumem internetových stránek a vydaných běžně dostupných publikací jsem došla k závěru, že mezi hlavní činitele v propagaci ochrany vydry říční a v informování o náhradách škod způsobených vydrou říční patří ČNFV. Díky velké propagaci tohoto subjektu jsou majitelé rybníků dostatečně informováni o náhradách škod způsobených vydrou říční, ale bohužel takováto propagace chybí u škod způsobených kormoránem velkým, který patří mezi nejvýznamnější predátory ryb, zvláště na území CHKO Třeboňsko. S ČNFV úzce spolupracuje také Správa CHKO Třeboňsko. Tyto subjekty se navzájem informují o jednotlivých případech týkající se vydry říční a společně pořádají některé semináře nebo programy.

Mezi povedené publikace musím zařadit bezplatnou brožuru "Rybožraví predátoři", kterou vydala AOPK ČR ve spolupráci s ČNFV. AOPK ČR patří mezi jedny z nejdůležitějších subjektů v poskytování informací o ochraně přírody a krajiny. Jejím regionálním pracovištěm jsou jednotlivé Správy CHKO. Na www stránkách AOPK ČR jsou uveřejněny v sekci druhová ochrana pouze metodiky stanovení výše náhrad škod způsobených vydrou říční a kormoránem velkým, které využívají především zpracovatelé posudků a pracovníci KÚ. Nejsou zde uvedeny žádné jiné informace, které by byly přínosem pro poškozené.

Také na stránkách Jihočeského kraje, ve srovnání s jinými kraji, potřebné informace o poskytování náhrad škod způsobených zvláště chráněnými živočichy úplně chybí. Informace o náhradách škod přehledně uvádí na www stránkách například Moravskoslezský kraj. Zveřejňuje kompletní informace pro poškozené (platné znění zákona, postup při uplatňování náhrady škody, formulář žádosti, čestného prohlášení a protokol z místního šetření, metodiky AOPK ČR na stanovení výše náhrad škod vydrou říční a kormoránem velkým a kontaktní osobu KÚ). Kraj Vysočina obdobně zveřejňuje na svých www stránkách celkový přehled poskytnutých náhrad škod, který každoročně aktualizuje.

Z rozhovoru s úředníkem KÚ Jihočeského kraje vyplývá, že většina žadatelů se o možnosti uplatnit náhradu škody dozvídá od kolegů či jiných subjektů, kteří již v minulosti tyto žádosti uplatňovali. Toto tvrzení zastává i pracovník Správy CHKO Třeboňsko. Potvrzuje, že hospodáři rybníků jsou díky vzájemné komunikaci o možnosti náhrad škod velmi dobře informováni a sami s žádostí o radu a pomoc na správu nepřicházejí. Pokud již někdo požaduje potřebné informace, řeší to osobní návštěvou správy nebo telefonickým rozhovorem. V drtivé většině případů se na správu obrací již se žádostí o provedení místního šetření.

I když připustíme skutečnost, že jsou poškození v oblasti CHKO Třeboňsko většinou dobře obeznámeni s možnostmi využít náhrad škod, a to především jejich vzájemnou komunikací, domnívám se, že vzhledem k dnešní době a možnosti internetu, jako nejvyužívanějšího nástroje v poskytování informací, není dotčenými orgány v propagaci náhrad škod plně využito.

5.5 Zhodnocení využitelnosti a funkčnosti tohoto nástroje v ochraně přírody na území CHKO Třeboňsko

Při obsahové analýze dokumentů a příspěvků vztahující se k poskytování náhrad škod způsobených zvláště chráněnými živočichy se přikláním k názoru, že uplatňováním zákona 115 bylo v ochraně živočichů dosaženo pouze částečně. Domnívám se, že i přes vyplácení náhrad škod dochází stále k nelegálnímu útoku na zvláště chráněné živočichy. Je to především důsledek jejich přemnožení a způsobování nepřiměřených škod, které nejsou ochotni poškození akceptovat.

Ve využitelnosti tohoto nástroje v ochraně přírody na území CHKO Třeboňsko vidím problém v neinformovanosti Správy CHKO Třeboňsko o množství vyplácených škod žadatelům, kteří hospodáři na rybnících v tomto území. Správa CHKO Třeboňsko, která provádí místní šetření, odešle tento protokol přímo na KÚ Jihočeského kraje a již nemá zpětnou informaci o podání žádosti o náhradu škod, ani o výši způsobené škody zvláště chráněným živočichem.

I přes všechny problémy, které jsou spojené s uplatňováním zákona 115, se domnívám, že poskytování náhrad škod způsobených zvláště chráněnými živočichy ze státního rozpočtu je jedním z důležitých ekonomických nástrojů v ochraně přírody. Bez něho by docházelo k narůstajícímu porušování zákona v ochraně těchto zákonem chráněných živočichů, a to především v důsledku pytláctví. Poškození alespoň částečnou náhradou škody získají pozitivnější vztah k ochraně přírody a zvláště pak k ochraně chráněných živočichů.

6. ZÁVĚR

Cílem práce bylo zhodnotit systém poskytování náhrad škod způsobených zvláště chráněnými živočichy, a to se zaměřením na území CHKO Třeboňsko v období 2000 až 2011.

Z výsledků této práce vyplývá, že na území CHKO Třeboňsko, bylo na náhradách škod po dobu platnosti zákona 115 vyplaceno přes 103 mil. Kč. Uplatňované škody byly způsobeny pouze rybožravými predátory, a to vydrou říční a kormoránem velkým. Škody způsobené kormoránem velkým jsou na okraji únosnosti v chovu ryb. Z důvodu vysokých finančních škod zatěžující státní rozpočet se ztotožňuji s názorem, aby byl kormorán velký ze seznamu zvláště chráněných živočichů vyřazen. Samozřejmě tato změna by si vyžádala změnu celého systému pohledu na vyplácení náhrad škod způsobených tímto živočichem, což se v současné době jeví jako značně problematické.

Zhodnocením informovanosti o možnosti využití náhrad škod vyplynula otázka k zamyšlení nad zlepšením využitelnosti internetu dotčenými orgány, který představuje v dnešní době hlavní zdroj získávání informací.

Funkčnosti tohoto nástroje v ochraně živočichů bylo dosaženo pouze částečně. Domnívám se, že i nadále dochází k nelegálním útokům na zvláště chráněné živočichy. Také využitelnost tohoto nástroje k ochraně přírody je ztížena skutečností, že Správa CHKO Třeboňsko nemá dostatečné informace o výši poskytovaných náhradách škod způsobených chráněnými živočichy na jejich území.

I když systém poskytování náhrad škod způsobených zvláště chráněnými živočichy má jisté nedokonalosti, je jedním z důležitých ekonomických nástrojů v ochraně živočichů, bez kterého by nemohli být zcela naplněny cíle ochrany přírody a krajiny ČR.

7. POUŽITÁ LITERATURA

Literatura:

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR: Uplatňování zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, *Metodické listy č. 21.1 Agentury ochrany přírody a krajiny ČR*, 5/2010. Příloha 1 - Metodika stanovení výše náhrad škod způsobených vydrou říční (*Lutra lutra*) a Příloha 2 - Metodika stanovení výše náhrad škod způsobených kormoránem velkým (*Phalacrocorax carbo*)

ALBRECHT, J. a kol.: Českobudějovicko. In: Mackovčín, P. a Sedláček, M. (eds.): *Chráněná území České republiky, svazek VIII*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, 2003, ISBN 80-86064-65-4

BOROVIČKOVÁ, H. a HAVELKOVÁ, S.: Nástroje ochrany přírody a krajiny, *Planeta*, odborný časopis 8/2005, ročník XII, Praha: Ministerstvo životního prostředí, ISSN: 1213-3393. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/9BE7ACE92CCC839FC125708B001BB0F6/\\$file/planeta8_web.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/9BE7ACE92CCC839FC125708B001BB0F6/$file/planeta8_web.pdf), staženo dne 26. 1. 2012

DOBROVSKÝ, P., PEŠOUT, P. a VOKASOVÁ, L.: Budoucnost dotačních programů. *Ochrana přírody*. 2/2009. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/clanky/budoucnost-dotacnich-programu.html>, staženo dne 17. 1. 2012

DYKYJOVÁ, D.: *Třeboňsko, Příroda a člověk v krajině pětileté růže*. Třeboň: nakladatelství Carpio pro ENKI, o.p.s., 2000, ISBN 80-901945-8-3

HLÁSEK, J.: Uvítání účastníků konference jménem Správy CHKO/BR Třeboňsko. In: Pokorný, J., Šulcová, J., Hátle, M., Hlásek, J. (eds): *Třeboňsko 2000. Ekologie a ekonomika Třeboňska po dvaceti letech*, Třeboň: ENKI, o.p.s., 2000, ISBN 80-238-6370-3

HORÁČEK, M.: *Problém jménem kormorán*, 2011a. Dostupný z: <http://www.chytej.cz/clanky/1004/problem-jmenem-kormoran/>, staženo dne 28. 2. 2012

HORÁČEK, M.: *Kormorán - jak to bude dál*, 2011b. Dostupný z: <http://www.chytej.cz/clanky/1128/kormoran-jak-to-bude-dal/>, staženo dne 28. 2. 2012

JENÍK, J. a kol.: *Biosférické rezervace České republiky, Příroda a lidé pod záštitou UNESCO*. Praha: Nakladatelství Empora, 1996, první vydání, ISBN 80-85779-31-5

KOLEKTIV AUTORŮ: *Základy ekonomiky životního prostředí II: materiály ke cvičením*. Praha: VŠE Praha, 2008, ISBN 978-80-245-1461-1

KUČEROVÁ, M. a ROCHE, K.: *Ochrana vydry v Chráněné krajinné oblasti a biosférické rezervaci Třeboňsko, výsledky výzkumu a doporučení pro management*. Strasbourg 2000: Český nadační fond pro vydru, 1999

LÁZNIČKA, V.: *Ochrana přírody a krajiny*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2005, první vydání, ISBN 80-7157-886-X

MEZŘICKÝ, V. (ed.): *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. Praha: Portál, s.r.o., 2005, první vydání, ISBN 80-7367-003-8

MIKO, L., ŠTURSA, J., MOUCHA, P. a kol.: *Národní parky a chráněné krajinné oblasti České republiky*. ASCO vydavatelství, s.r.o. pro Správu chráněných krajinných oblastí ČR, 2003

MIKO, L. a kol.: *Zákon o ochraně přírody a krajiny, Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2005, první vydání, ISBN 80-7179-904-1

MIKO, L. a HOŠEK, M. (eds.): *Příroda a krajina České republiky: zpráva o stavu 2009*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2009, první vydání, ISBN: 978-80-87051-70-2

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ: *Státní politika životního prostředí České republiky*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2004. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/C91BF4C5BDF30035C1256F50002AF485/\\$file/s_pzp_last.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/C91BF4C5BDF30035C1256F50002AF485/$file/s_pzp_last.pdf), staženo dne 20. 11. 2011

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ: *Aktualizace státního programu ochrany přírody a krajiny České republiky*. Praha: MŽP ČR, 2009. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_program_ochrany_prirody_a_krajiny/\\$FILE/OZCHCP-SPOPK_aktualizace_2009-20100121.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_program_ochrany_prirody_a_krajiny/$FILE/OZCHCP-SPOPK_aktualizace_2009-20100121.pdf), staženo dne 20. 11. 2011

MORAVEC, J.: *Výdajové programy v politice přírody a krajiny*, (sborník příspěvků). Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o. p. s., 2006, první vydání, ISBN 80-86684-44-X

PACOVSKÁ, M., KADLEČÍKOVÁ, Z., KORTAN, D, KAMENÍKOVÁ, M., ŠIMEK M.: *Rybožraví predátoři*. Informační brožurka. Třeboň: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR ve spolupráci s Českým nadačním fondem pro vydru, 2010, ISBN 978-80-87051-98-6

POLEDNÍK, L., POLEDNÍKOVÁ, K., ROCHE, M., HÁJKOVÁ, P., TOMAN, A., VÁCLAVÍKOVÁ, M., HLAVÁČ, V., BERAN, V., NOVÁ, P., MARHOUL, P., PACOVSKÁ, M., RŮŽIČKOVÁ, O., MINÁRIKOVÁ, T., VĚTROVCOVÁ, J.: *Program péče pro vydru říční (Lutra lutra) v České republice v letech 2009 - 2018*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. 2008. Dostupné z: <http://www.alkawildlife.eu/download/program-pece-pro-vydru-ricni-2009-2018.pdf>, staženo dne 16. 1. 2012

TOMÁŠKOVÁ, L.: Zákon č. 115/2000 Sb. - nástroj k odstraňování konfliktů mezi ochranou přírody a hospodařícími subjekty. *Ochrana přírody*. 6/2009. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/Pece-o-prirodu-a-krajinu/zakon-c-115-2000-sb.html>, staženo dne 13. 1. 2012

VÁCLAVÍKOVÁ, M. a KOSTKAN, V.: Vnímání škod působených vydrou říční a účinnost zákona č. 115/2000 Sb. *Ochrana přírody*. 6/2009, Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/Pece-o-prirodu-a-krajinu/vnimani-skod-pusobenych-vydrou-ricni.html>, staženo dne 9. 2. 2012

Legislativa:

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 360/2000 Sb., o stanovení způsobu výpočtu výše škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy na vymezených domestikovaných zvířatech, psech sloužících k jejich hlídání, rybách, včelstev, včelařských zařízeních, nesklizených polních plodinách a na lesních porostech, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje:

<http://www.ochranaprirody.cz>, on-line

<http://www.trebonsko.ochranaprirody.cz>, on-line

<http://www.kraj-jihocesky.cz/>, on-line

<http://www.vydry.org/index.php?page=first>, on-line

<http://old.ochranaprirody.cz/trebonsko/index.php?cmd=page&id=848>, staženo dne 9. 12. 2011

<http://vydry.org/index.php?categoryid=231>, staženo dne 5. 3. 2012

http://www.mzp.cz/cz/priroda_krajina, staženo dne 25. 1. 2012

http://www.alkawildlife.eu/page.php?mx=7_vydra-a-skody&ax=3_jak-zadat-o-nahradu-skod&lx=cz&ft=&us=, staženo dne 19. 3. 2012

<http://www.krasec.cz/krasec/otazkyskupina/10>, staženo den 5. 3. 2012

8. PŘÍLOHY

Seznam příloh:

Příloha 1: Vzor žádosti o náhradu škod způsobenou vydrou říční a čestné prohlášení o vlastnictví ryb

Příloha 2: Mapa území CHKO Třeboňsko

Příloha 3: Protokol z místního šetření Správy CHKO Třeboňsko

Příloha 4: Rozhodnutí Správy CHKO Třeboňsko o povolení výjimky

Příloha 1: Vzor žádosti o náhradu škod způsobenou vydrou říční a čestné prohlášení o vlastnictví ryb

KRAJSKÝ ÚŘAD – JIHOČESKÝ KRAJ
Odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví
U Zimního stadionu 1952/2
370 76 České Budějovice

ŽÁDOST O NÁHRADU ŠKODY způsobené VYDROU ŘÍČNÍ na rybách

dle zákona č. 115/2000 Sb., o náhradách škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy

1) ŽADATEL (poškozený)

Název / jméno a příjmení* :

Adresa sídla/ adresa trvalého

bydliště* :

.....PSČ:.....

IČO / rodné číslo* :

Kontakt (telefon, e-mail, fax apod.).....

Pokud se poškozený nechává ve věci uplatnění náhrady škody zastupovat, pak zde uvede jméno a adresu svého zástupce, a k žádosti doloží plnou moc pro tuto osobu :*

.....
.....

2) Popis příčin vzniku škody a uvedení rozsahu škody:

Na rybníku(-cích), kde jsou ryby chovány, došlo k jejich úbytku vlivem predace vyder. Vydra způsobila škodu na rybníku(-cích)* :

název rybníka (nepovinný údaj)	číslo pozemku(-ů), kde se rybník(-y) nachází	katastrální území	výměra rybníka
.....
.....
.....
.....
.....

nebo

Žádám o náhradu škody vzniklé na více než třech rybnících, a proto je seznam těchto rybníků samostatnou přílohou této žádosti*.

Výši vzniklé škody dokládám odborným/znaleckým* posudkem o vzniku škody na rybách a o její výši.

Zpracovatelem posudku je:

3) Vybraný zvláště chráněný živočich, který škodu způsobil:

VYDRA ŘÍČNÍ (*Lutra lutra* L.)

4) Popis opatření, která byla učiněna k zabránění vzniku škody:

(např. pravidelné kontroly rybníků, pachové odpuzovače, ohradník apod.)

.....
.....
.....

5) Způsob poskytnutí náhrady škody*:

(pozn. v případě možnosti krajský úřad preferuje způsob převodu finančních prostředků na účet)

převodem na účet číslo...../.....

nebo

zasláním peněžní částky poštovní poukázkou na jméno a adresu:.....

.....

V dne.....

.....
podpis (razítko)

Ke své žádosti přikládám:

1) doklad(-y) nebo důkaz(-y) o vlastnickém právu k rybám:

(pozn. kopie nákupních faktur nebo v případě, že rybí obsádku získáváte z vlastní produkce, Vaše čestné prohlášení o této skutečnosti s tím, že ryby jsou Vaším vlastnictvím, informace o rybářském hospodaření na rybníku – druhy, věkové kategorie a množství nasazených ryb, datum nasazení a datum výlovu, informace o výlovu)

2) doklad(-y) o užitelském právu k rybníku(-kům), na kterém(-ých) vznikla škoda:

(pozn. v případě, že doklady o užitelském právu k rybníkům již byly krajskému úřadu doloženy spolu s předchozí žádostí o náhradu škody a nedošlo v nich k žádné změně, pak to zde uveďte)

3) odborný/znalecký* posudek o vzniku škody na rybách a o její výši

(pozn. pokud dosud není posudek zpracován, pak zde uveďte kdo jej zpracovává a kdy bude posudek vyhotoven)

4) protokol z místního šetření a další důkazní materiál:

(pozn. pokud máte protokol z místního šetření k dispozici, pak jej krajskému úřadu zašlete, a v opačném případě krajskému úřadu sdělte, kdy byl vznik škody místně příslušnému úřadu oznámen)

5) další přílohy:

(např. plná moc pro zástupce, výpis z obchodního rejstříku, doklad o právní existenci rybníku - kolaudační rozhodnutí nebo povolení k nakládání s vodami, samostatný seznam rybníků, na kterých vznikla škoda, další důkazní materiál – fotodokumentace, potvrzení o výskytu vyder např. od mysliveckého sdružení apod.)

*) nehodící se škrtněte

Informace o rybářském hospodaření na rybníku:

Název rybníka:

(tento údaj není povinný)

Číslo pozemku(-ů):.....

Výměra rybníka:.....

Katastrální území:.....

Datum nasazení rybníka a údaje o nasazené obsádce:

Datum:

Druh	Věková kategorie	Množství nasazených ryb (ks)	Hmotnost nasazených ryb (kg)

Datum výlovu rybníka a údaje o výlovu:

(Pokud rybník dosud loven nebyl, pak uveďte předpokládané období výlovu, a pokud byl rybník loven, uveďte datum výlovu a množství vylovených ryb dle druhu a věkové kategorie ryb. Pokud byl rybník po výlovu znovu nasazen, uveďte datum nasazení).

Datum:

Druh	Věková kategorie	Množství vylovených ryb (ks)	Hmotnost vylovených ryb (kg)

Pozn. Tyto informace lze krajskému úřadu též poskytnout formou evidenčních listů vedených dle zákona o rybářství.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Toto čestné prohlášení je přílohou žádosti o náhradu škody způsobené vydrou říční jako doklad o vlastnictví ryb.

Já, název / jméno a příjmení* :.....

se sídlem / trvalým bytem* :.....

IČ / RČ* :

čestně prohlašuji, že ryby, které jsou předmětem náhrady škody způsobené vydrou říční na rybníku(-cích), který(-é) užívám k chovu ryb,

- 1) jsou pouze mým výhradním vlastnictvím, neboť pocházejí z mé vlastní produkce a nemohu jejich vlastnictví doložit jiným dokladem či důkazem, než tímto prohlášením **nebo**
- 2) jsou pouze mým výhradním vlastnictvím, neboť pocházejí z části z mé vlastní produkce a z části byly zakoupeny, což dokládám těmito doklady

.....

.....

(zde vypsát čísla nákupních faktur, paragonů apod. a jejich kopie přiložit k prohlášení)

V.....

Dne.....

.....

podpis (razítko)

*) nehodící se škrtněte

Příloha 3: Protokol z místního šetření Správy CHKO Třeboňsko

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
**SPRÁVA CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI
TŘEBOŇSKO**

Valy 121
379 01 Třeboň
tel.: 384 701 011
tel/fax: 384 701 017
trebonsko@nature.cz
ep.trebonsko@nature.cz
ID datové schránky: 72vdyqh

adresa žadatele

NAŠE ZNAČKA xxxx/TR/201x **VYŘIZUJE** RNDr. Ševčík **V TŘEBONI DNE** xxxxxxx

Věc: Výskyt vydry říční a kormorána velkého na Třeboňsku – výsledky opakovaného místního šetření.

Správa CHKO Třeboňsko jako příslušný orgán ochrany přírody podle ustanovení § 78 odst.1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění na podkladě žádosti xxxxxxxx ze dne xxxxxx vydává toto

odborné vyjádření

Výsledky opakovaného místního šetření - výskyt vydry říční

Správa CHKO Třeboňsko potvrzuje, že na rybnících obhospodařovaných xxxxxxxx byly v období 1.7. 2010 – 31.12. 2010 opakovaně zjištěny pobytové stopy vyder říčních a opakovaně byly pozorovány na řadě rybníků i samotné vydry.

V prostoru CHKO Třeboňsko trvale žije stabilní populace patrně více než 200 ex. vydry říční. Vydry se zdržují jak na rybnících, tak i na vodních tocích. Jaká část z tohoto počtu se vyskytovala v daném období na rybnících obhospodařovaných xxxxxxxx nelze přesně zjistit. Migrace vyder mezi toky a rybníky pochopitelně závisela na řadě faktorů, především na stupni zamrznutí rybníků v posledních dvou měsících sledovaného období i na momentální potravní nabídce na jednotlivých lokalitách.

Výsledky opakovaného místního šetření - výskyt kormorána velkého

Správa CHKOT pravidelně 1x měsíčně provádí monitoring vodních ptáků na reprezentativním vzorku rybníků v prostoru CHKOT (viz. seznam). V tomto počtu je zahrnuta většina pro výskyt kormorána velkého zásadních rybníků obhospodařovaných xxxxxxxx a lze konstatovat, že námi zjištěné počty se blíží absolutním počtům na Třeboňsku se vyskytujícími kormoránů velkých. Kromě toho v době masivních výskytů kormorána jsou rybníky kontrolovány i mimo termíny pravidelného monitoringu.

V období od 1. července do konce listopadu, kdy rybníky zamrzly, byly na celkem sedmdesáti rybnících zjištěny v tabulce uvedené počty kormoránů velkých. Mimo tyto sčítací termíny byl opakovaně v průběhu podzimních migrací registrován krátkodobý výskyt hejn o počtu více než 100 ex.

V tabulce nejsou zahrnuty počty z hnízdní kolonie na rybníce Ženich, kde se část dospělých ptáků a vyvedených mláďat zdržovala ještě v průběhu července a počátkem srpna.

Počty kormoránů velkých zjištěné při hladinovém sčítání:

Termín sčítání	Počty zjištěných kormoránů velkých
21/22.7.2010	130
18/19.8.2010	149
16/17.9.2010	178
18/19.10.2010	552
11/12.11.2010	178

Seznam sčítaných rybníků.

Nový u Dvorců, Verfle, Červenka, Stružky, Starý u Břilic, Bičan, Břilický, Káňov, V. Tisý (Přesecká zátoka, Zátoka racků a z hráze), Koclířov, Služebný, Velký Dubovec, Malý Dubovec, Velký Panenský, Dvořiště, Vydýmač u Smržova, Krčín, Ptačí Blato, Záblatký, Bošilecký, Horusický, Švarcenberk, Ponědrážkovský, Hliníř, Ponědrážský, Vlkovský, Rod, Naděje, Měkký, Strakatý, Láska, Skutek, Víra, Dobrá Vůle, Klec, Potěšil, Ostrý, Okřínek, Lipiči, Zadní Pasecký, Černiční, Rožmberk, St. Vdovec, Nový Vdovec, Ženich, Vyšehrad, Stolec, Humlenský, Podsedek, Žebrákov, Starý Hospodář, Výtopa 1, Výtopa 2, Staré Jezero, Žofinka, Nový Hospodář, Vizír, Ruda, Jamský, Tobolky, Děkanec, Zadní, Prostřední, Opatovický, Velké Stavidlo, Malé Stavidlo, Oborský

Ing. Josef Hlásek
VEDOUcí SPRÁVY

Příloha 4: Rozhodnutí Správy CHKO Třeboňsko o povolení výjimky

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
**SPRÁVA CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI
TŘEBOŇSKO**

Valy 121
379 01 Třeboň
tel.: 384 701 011
tel/fax: 384 701 017
trebonsko@nature.cz
ep.trebonsko@nature.cz
ID datové schránky: 72vdyqh

NAŠE ČÍSLO JEDNACÍ SR/xxx/TR/2012-3 **VYŘIZUJE** RNDr. Ševčík **V TŘEBONI DNE** xxx

ROZHODNUTÍ

Správa CHKO Třeboňsko jako příslušný správní orgán ochrany přírody podle ustanovení § 78 odst. 2 zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „zákon“), na základě žádosti podané xxxxx dne xxxxx a provedeného správního řízení podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále jen „správní řád“), vydává toto rozhodnutí:

Podle ustanovení § 56 odst. 1a2 zákona se xxxxx (dále jen „žadatel“)

povoluje výjimka

ze základních podmínek ochrany zvláště chráněného živočicha, kormorána velkého (*Phalacrocorax carbo*), zařazeného dle Vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb. v platném znění mezi druhy ohrožené, ze zákazů stanovených v § 50 zákona, konkrétně ze zákazu rušení a usmrcování a to v zájmu prevence vzniku závažných škod na rybničním hospodaření.

Výjimka se povoluje v rozsahu dále uvedeném a za těchto podmínek:

- 1, Odstřel je možno provádět pouze na území CHKOT, na rybnících určených k chovu ryb, které jsou v majetku či pronájmu xxxxx, nikoliv na jiných vodních plochách a vodních tocích.
- 2, S výjimkou dále uvedeného (bod 4) je možno kormorány lovit pouze v mimohnízdní době, tj. v období od 16. července do 31. března (hnízdí doba je definována od 1. dubna do 15. července) a pouze mimo maloplošná zvláště chráněná území (národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky).
- 3, Odstřel kormorána mohou provádět pouze členové místních mysliveckých sdružení a honebních společenstev, kteří budou mít pro danou lokalitu platnou povolenku k lovu.

4, Ve zcela výjimečných případech, kdy prokazatelně hrozí nebezpečí vzniku velkých škod na rybí obsádce, je možno provádět odstřel i v období od 1. dubna do 15. července a dále i na ploše maloplošných zvláště chráněných území, a to pouze jednorázově, na základě předchozího souhlasu Správy CHKO Třeboňsko, a pouze na konkrétních lokalitách a pouze jmenovitými osobami.

5, Do 31.12. každého roku musí být Správě CHKO Třeboňsko předán přehled ulovených jedinců včetně lokalit. Zároveň musí být Správě CHKOT předány veškeré identifikační kroužky, které budou na ulovených jedincích nalezeny.

6, Výjimka platí do 31. 3. 2014.

Odůvodnění:

Správa CHKO Třeboňsko obdržela dne xxxxx žádost xxxxx o udělení výjimky dle § 56 zákona k odstřelu kormorána velkého (*Phalacrocorax carbo*) za účelem eliminace vysokých škod, které tento druh v rybničním hospodaření na rybnících obhospodařovaných xxxxx na území CHKO Třeboňsko způsobuje.

Dnem doručení žádosti bylo zahájeno řízení a správní orgán věc oznámil žadateli, dotčeným obcím a dále občanským sdružením ČMJ a ČSO. Žádná z dotčených obcí se k návrhu výjimky v zákonném termínu nevyjádřila ani žádné z občanských sdružení se v zákonné lhůtě k řízení nepřihlásilo.

Výjimka se vydává v souladu s § 56 odst. (2), písmene b) zákona, tj. „v zájmu prevence závažných škod“. S tím, že nedojde k ohrožení populace tohoto druhu.

Správa CHKO uděluje výjimku v přibližně stejném rozsahu jako v minulých letech. Ta je v souladu s dlouhodobou strategií ochrany kormorána velkého na území CHKO Třeboňsko. Správa CHKO vycházela především z faktu, že odstřel prováděný přibližně ve stejném rozsahu v předchozích letech se na třeboňské hnízdní populaci kormorána negativně neprojevil. Stanovení „délky hnízdní doby“ vycházelo z předchozích požadavků rybářských organizací a je z hlediska zájmů ochrany přírody krajním kompromisem. Reálně začíná hnízdění, podle momentálních meteorologických podmínek o něco dříve, již v průběhu března, a v konečné fázi se může prodloužit až do konce července.

Z těchto důvodů bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku.

Nedodržení stanovených podmínek může být důvodem ke zrušení rozhodnutí podle § 84 odst. 1 písm. c) zákona.

POUČENÍ O ODVOLÁNÍ

Proti tomuto rozhodnutí se lze podle § 81 odst. 1 správního řádu do patnácti dnů ode dne jeho doručení odvolat k Ministerstvu životního prostředí, a to podáním učiněným u této Správy CHKO. V případě, že písemnost bude uložena u provozovatele poštovních služeb, lhůta pro podání odvolání se počítá ode dne převzetí rozhodnutí, nejpozději však od desátého dne ode dne jejího uložení. Odvolání je třeba podat ve 25 vyhotoveních. Podané odvolání má odkladný účinek.

Ing. Josef Hlásek
VEDOUCÍ SPRÁVY

IČO: 62933591
<http://www.nature.cz>

Bankovní spojení ČNB Praha 1
číslo účtu: 18228–011/0710

jan.sevcik@schkocr.cz
tel.: 384 701 016